

FILATELISTA

часопис савеза филателиста србије

бр. 160

ЗАШТО ЈЕ КАСНИО „ФИЛАТЕЛИСТА“

A warning of the members of any department of a printing office, whether apprentices or journeymen, to be in the Chapel. Why it is...

XI.

Nonpareil

ded.

**ФИЛАТЕЛИСТА
FILATELISTA**

časopis СФС

adresa:

**Sremska 6/IV,
pošt. fah 702,
11001 Beograd**

telefon:

(011)-638-751

žiro račun kod SDK:

60806-678-11966

Izdavački savet:

**Bek Jovan
Veličković Jovan
Đukanović Dragoslav
Marisavljević Jovan
Stojanović Dragomir
Tubinović Dejan
Ursake Konstantin**

redakcioni odbor:

**Petrašin Nikitović,
Imre Vaci,
Dimitrije Bezborodov,
Miodrag R. Vuković**

glavni urednik:

Miodrag R. Vuković

izdavač:

**SF Srbije,
Sremska 6/IV,**

štampanja:

**»Sava Mihić«,
M. Tita 46—48
11080 Zemun.**

Rukopisi se ne vraćaju. Marke počete radi kliširanja vraćamo u preporučenom pismu ili po dogovoru

Preštampavanje dozvoljeno, uz navođenje izvora i autora, ukoliko drugačije nije navedeno.

Unless otherwise stated, all items may be reprinted, provided that the proper information is given of source and author.

Po mišljenju Republičkog sekretarijata za kulturu SR Srbije br. 413/380-73-02 od 16. maja 1973. godine oslobođen poreza na promet.

U OVOM BROJU

Dušan Glavonjić: **Pred godišnju skupštinu SFS** • MR Vuković: **Zašto je kasnio »Filatelista«** • MR Vuković: **Srpska vojna pošta u Bizerti** • D. Teodorović: **WIEN 75** • ———: **Nove jugoslovenske marke i celine** • MRV: **Novi katalogi** • ———: **Naši novi prigodni žigovi** • MR Vuković: **Katalog celina jugoslovenskih zemalja (nastavak)** • ———: **Aukcije vam govore** • Vitomir Sokolović: **Metalni novac Srbije 1868—1918.** • ———: **Nova izdanja maraka i celina** • **Traže razmenu — mali oglasi**

Izlazi dvomesečno • Godišnja pretplata za Jugoslaviju 35 dinara, za inostranstvo 60 dinara (za avionsku poštu + 8 din. za Evropu i + 30 dinara za ostale zemlje) • Mali oglasi do 20 reči din. 20.—, svaka dalja reč 1 dinar. • Uokvireni oglasi:

1/1 strana — 800.— 1/2 strane — 450.—
1/4 strane — 250.— 1/8 strane — 150.—
1/16 strane — 100.—

Popust 25% za četiri, za šest puta 33%.

* * *

Published bi-monthly by Union of Philatelists of Serbia • Annual subscription US \$ 3.25 (for air mail + 0.50\$ Europe, + 1.75\$ other countries) • Little advertisements: first 20 words US \$ 1.25, each additional word US \$ 0.07 • Framed advertisement 1/1 p — \$ 50; 1/2 p — \$ 25; 1/4 — \$ 15; 1/8 p — \$ 9; 1/16 p — \$ 6.

Discount 25% for four repetitions, 33% for six repetitions • We do not accept mint or used stamps. IRC accepted at the base: 1 IRC = 0.20 US \$.

Our bank account: 320020-02587, Beogradska banka — I osnovna, Beograd

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

НОВЕМБАР — ДЕЦЕМБАР 1975. ● Број 160

ПРЕД ГОДИШЊУ СКУПШТИНУ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Извршни одбор СФС је на седници од 20. децембра 1975. године детаљно разматрао рад наших делегата у КОФСЈ, предлог СФ Војводине за измену нацрта Друштвеног договора, неколико питања из рада канцеларије Савеза, припреме за Годишњу скупштину и закључио:

1. Делегати СФС у КО наставиће са радом у духу ДД и закључака на састанку у КО ССРНЈ за друштвене организације и организације које раде по Закону о удружењу грађана. Усвојено је излагање делегата Душана Главоњића, али није прихваћена његова молба да се замени другим делегатом, о чему се може разговарати на следећем састанку Одбора.

2. Прихватају се писма ЗЈПТТ која су упућена КО као и закључци КО за организацију једне међународне филателистичке изложбе 1977. године у Југославији.

3. Одобрена је и прихваћена информација председника Савеза а у духу одлуке Скупштине у вези рада канцеларије:

а) да се од 1. јануара 1976. године ангажује радник канцеларије са редовним радним временом а према Закону о радним односима;

б) обзиром на остварене уштеде у току године, без обзира на поскупљење часописа и других услуга, неће се повећавати део чланарине који наша друштва уступају Савезу;

ц) одобравају се план и средства за реновирање и намештај у просторијама Савеза, које треба учинити угледним и приступачним за чланове КО, странке и посете, наша друштва и чланове;

д) прихваћена је сугестија Конференције ССРН Београда, (КО) да се наша организација у граду прилагоди начину организовања осталих сличних организација. Формираће се Конференција филателистичких друштава Београда, коју ће сачињавати по један делегат из свих 14 друштава са подручја града. Она ће изабрати председништва од три члана и неколико комисија као на пример: комисију за организацију састанака београдских филателиста, изложби, кадровска питања итд.

4. Годишња скупштина ће се заказати за март или април 1976. године с тим што ће се претходно упутити опширнији извештај о раду као и Пословник о раду Извршног одбора, канцеларије и других органа.

Прихваћен је предлог делегата Wasi Imra да се у извештају истакне да су у нашој организацији у току протекле године постигнути видни успеси по низу питања почев о побољшања квалитета рада, уштеда, сарадње са другим савезима, ССРН, предузећем ПТТ саобраћаја Београд до учешћа на изложбама и смотрама у земљи и иностранству, где смо били посебно примећени.

Д. Г.

ЗАШТО ЈЕ КАСНИО „ФИЛАТЕЛИСТА“

У току претходне две године редакција је често добијала писма са жалбама да се часопис претплатницима и члановима СФС не доставља редовно, и да често касни и по месец — два у односу на период за који излази. Мада је овакво реаговање на свој начин представљало одређени комплимент часопису, јер је јасно показивало интересовање читаоца, као уредник сам се редовно осећао више непријатно него поласкано када сам иритираном читаоцу морао било писмено, било усмено да образлажем узроке ове појаве. Извесној љутњи свакако је било места, јер онај који плаћа има пуно право да за свој новац и захтева одређене ствари, а осећај nelaгодности имао сам да захвалим првенствено чињеници да као уредник, макар и аматер, на овај или онај начин сносим највећи део кривице што члановима СФС и претплатницима није обезбеђено оно што им, када је реч о часопису, неоспорно припада.

Појава сталног кашњења часописа постала је посебно изражена у 1975. години, када је достигла такве размере да је постало нужно потребно да се о томе каже нека реч и овако, јавно, да се стварно, мада можда не и задовољавајуће, објашњење да свим читаоцима. Или, можда је боље рећи свима онима захваљујући чијем поверењу *Филателиста* излази већ више од двадесет и пет година.

Остављајући по страни извесне субјективне факторе, од којих се неки имали не малог удела у нередовном излажењу часописа, као и оне случајеве када је грешком поште отпослани број лутао или чак остајао неуручен, разлози кашњења могу се сврстати у две основне групе: неблаговремена предаја рукописа на слагање и прекорачење рокова од стране штампарије. Заједничка, црвена нит обе ове групе је специфичан положај часописа у односу на чисто финансијску страну припреме и штампања. Са једне стране, *Филателиста* не добија никакве дотације, средства реализује углавном преко дела чланарине и претплата а знатно мање преко других делатности, те је принуђен да егзистира на чисто економским принципима. С друге стране, и удео у чланарини и претплата одређени су тако да што је мање могуће оптерећује читаоца, те је тако остварена свота превише мала да би обезбедила солидну основу за неометано излажење и даљи развој часописа. У оквирима могућности понешто је учињено, уместо уобичајене 32, часопис је, у зависности од броја, излазио на 40 или 44 страна, но даље се није могло.

Целокупан рад око *Филателисте*, као што је то добро познато, одвија се на чисто аматерској бази. Другим речима, пар људи који раде на њему могу му се посветити само у тренуцима предаха између свог редовног посла и других обавеза. А осудити их (израз можда тежак но ипак одговарајући) да без грешке и застоја изнесу потпуно сами цео терет не само техничког уређења већ и пуне часописа није могуће. После извесног времена, код сваког човека наступа замор уколико нема помоћи сарадника, а такав замор огледа се у првом реду у лаганом али неминовном паду квалитета часописа и продужењу времена потребног да се посао заврши. Жалосна је чињеница да је сарадња читаоца у *Филателисти* била јако слаба, тачније речено да је готово није ни било. Истини за вољу, неке понуде за сарадњу су постојале, но већином су биле брзо повучене када је остало јасно да часопис, са својим новчаним средствима, није у могућности да хонорише објављене прилоге. У жељи да се избегне понављање и западање у шаблоне, а очекујући прилоге читаоца, предавање рукописа на слагање често је било одлагано из дана у дан, и — тако је каснио *Филателиста*.

Са своје стране и штампарија је добрим делом допринела да часопис стиже до читаоца месец или два касније него што би требало. Мада је својевремено сама одредила рок испоруке на 20 дана од дана предаје рукописа на слагање, штампарија је само изузетно завршавала посао за мање од 50 дана, дакле уз прекорачење рока од пуних месец дана. Сва наша настојања да то питање коначно регулишемо остала су без резултата. Свесна чињеница да смо принуђени да се држимо најниже понуде, штампарија је избегавала да потпише уговор који би је обавезао на испоруку часописа у договореном року, а нека друга решења била су нажалост немогућа, првенствено због ограничених финансијских могућности.

Имајући у виду да одзив претплатника и реаговање чланова СФС зависи и од квалитета и од уредног излажења часописа, редакција ће у 1976. години настојати да на његовим страницама пружи што више, уз што мање прекорачење рокова. Јер, оног момента када се угаси интересовање читаоца угасиће се и *Филателиста*, а нико од нас то не жели.

М. Р. Вуковић

Од 1. јануара 1976. године штампарија је повисила цене својих услуга за 1 динар по штампаном примерку часописа. Редакција „Филателисте“ размотрила је новонасталу финансијску ситуацију, и са жаљењем констатовала да годншња претплата

мора бити повишена на

дин. 35.—

Молимо све оне који су на наш жиро рачун већ уплатили износ од 30 динара да изврше доплату, а остале заинтересоване да обнове претплату до 1. априла.

СРПСКА ВОЈНА ПОШТА У БИЗЕРТИ 1916—18

Српска војна пошта на Солунском фронту истина није често била предмет детаљнијих студија како у нашој тако и у страниој филателистичкој литератури, али су, првенствено захваљујући раду пок. Александра Петровића објављеном у „Филателисти“ бр. 4/49, дате доста солидне основе за ово интересантно подручје наше филателије.

Цензурни жиг типа Аа

Мада ни његов рад ни неке касније допуне не дају потпуну и довољно прецизну обраду, подаци који су донети у њима углавном могу задовољити потребе просечног сакупљача. С друге стране, српска војна пошта која је у исто време функционисала у Бизерти, Тунис, готово да уопште није била обрађивана. Први помен о њој среће се тек 1971., у два наврата, и затим 1974. године. У оба случаја ради се више о информацији него о некој озбиљнијој обради, што је углавном било проузроковано недостатком материјала и службених података.

Данас, захваљујући новом материјалу који се појавио, може се дати нешто детаљнија слика о овој, свакако јединственој српској пошти.

По повлачењу преко Албаније и реорганизацији српске војске и војне поштанске службе на солунском фронту, један део трупа пребачен је у Тунис. Мањи део оболелих и рањених

српских војника распоређен је у савезничке војне болнице, док је за преостале оформљена посебна српска војна болница у Бизерти, а здраво људство, распоређено у резервне јединице, смештено је у српске војне логоре у Лазузу (Lazouaz) и Надору (7 км. северно од Бизерте). У ове резервне трупе била је укључена и Ђачка чета, а затим и добровољачки одреди из Америке и Русије („Осветници Зринских и Франкопана“ и други, касније I југословенски пук). У самој Бизерти постојала је и српска штампарија „Напред — Avant“.

Извесно време након успостављања логора крај Бизерте, прорадила је у њима српска војна пошта, преко које се одвијао готово целокупни саобраћај са јединицама на Солунском фронту, савезничким земљама и окупираном Србијом.

Сачувана кореспонденција из тог периода указује на то да је за оба логора у близини Бизерте, као и за болницу у самом граду, функционисала једна пошта, чији је број био 1917. Уколико упоредимо број ове војне

Цензурни жиг типа Аб

поште са бројевима војних пошта које су у исто време функционисале на Солунском фронту можемо установити интересантну чињеницу да је то једини четвороцифрени број, који уз то, бар на први поглед, одступа

од свих шема кодирања војних пошта српских армија. Једина аналогија могла би се, у извесној мери, наћи сабирањем појединих цифара. чиме добијамо $1 + 9 + 1 + 7 = 18 = 2 \times 9$, а познато је да су кодови за пуковске поште на Солунском фронту тако одређивани да им збир цифара износи 9. С друге стране, није искључено да је број војне поште у Бизерти одабран тако да одговара години када је пошта успостављена. односно када јој је додељен број. У материјалу који сам имао прилике да прегледам, најранији помен ове поште јавља се првих месеци 1917. године, док карте из ранијег периода истина носе име логора, али без ознаке војне поште, са редовним туниским поштанским жигом Бизерте и француским цензорним жигом „Visé”.

Дописне карте и писма која носе ознаку војне поште бр. 1917, а које поседујем или сам видео у другим збиркама (око 35—40 комада), могу се у зависности од жигова поделити на две основне групе.

Прву групу чине војничке карте и писма из логора Лазуз и Надор на којима се срећу само цензурни жигови, без поштанских жигова војне поште. Другим речима, на овим картама цензурни жиг на извештан начин замењује отпремни поштански жиг, мада нема ни датум ни ближу ознаку поште. Ови жигови познати су ми до сада у три основна типа:

А) велики правоугаони жиг у двоструком оквиру са текстом на француском језику и тачкастом линијом за сигнатуру цензора „Censure /militaire/ ...”, а постоји у две варијанте: а) димензије оквира 51×28 мм., тачкаста линија непрекидна, слово „С” изнад „М”; б) димензије оквира 51×25 мм., тачкаста линија прекинута у дужини од 12

мм. испод слова „ILI”, слово „С” изнад слова „I”. Оба жига јављају се у плавољубичастој боји, у нијансама, претежно на картама из Лазуза;

CENSURE MILITAIRE
SERBE

Цензурни жиг типа Б

Б) мали правоугаони жиг у једноставном оквиру, димензија 21×12 мм, са текстом на француском језику „Censure militaire /serbe” у црној, ређе плавољубичастој боји, углавном на картама из логора Надор;

В) издужени правоугаони жиг у двоструком оквиру, са текстом као код претходног, само са додатом словном ознаком А, В, С, Д или Е: „Censure militaire /serbe/ А”. Употребљаван је у плавољубичастој боји, а среће се на пошиљкама из оба логора.

Све карте и писма из прве групе су обичне војничке пошиљке, ослобођене поштарине, а сходно томе и без залепљених поштанских марака. За преписку су војницима углавном дељене француске и туниске војничке карте, обичне и са пропагандним сликама. Осим тога срећу се, мада ређе, и карте издања српске штампарије „Напред”, које по решењу потпуно одговарају туниским издањима, изузев што је текст двојезичан, српско-француски.

У другу групу спадају пошиљке које осим цензурног имају и поштански жиг српске војне поште у Бизерти. Жиг је једнокружни, са натписом „Poste militaire serbe /Bizerte” и по свом облику у потпуности одговара тадашњим француским и туниским жиговима. Једина је разлика у томе што се у горњој половини средишњег дела уместо

ознаке времена налазе два блока од по две цртице. Жиг је први пут објављен 1971., према отиску на туниској марки од 35 ц., коју је аутору ставио на увид покојни еминентни београдски филателиста *Синиша Остојић*.

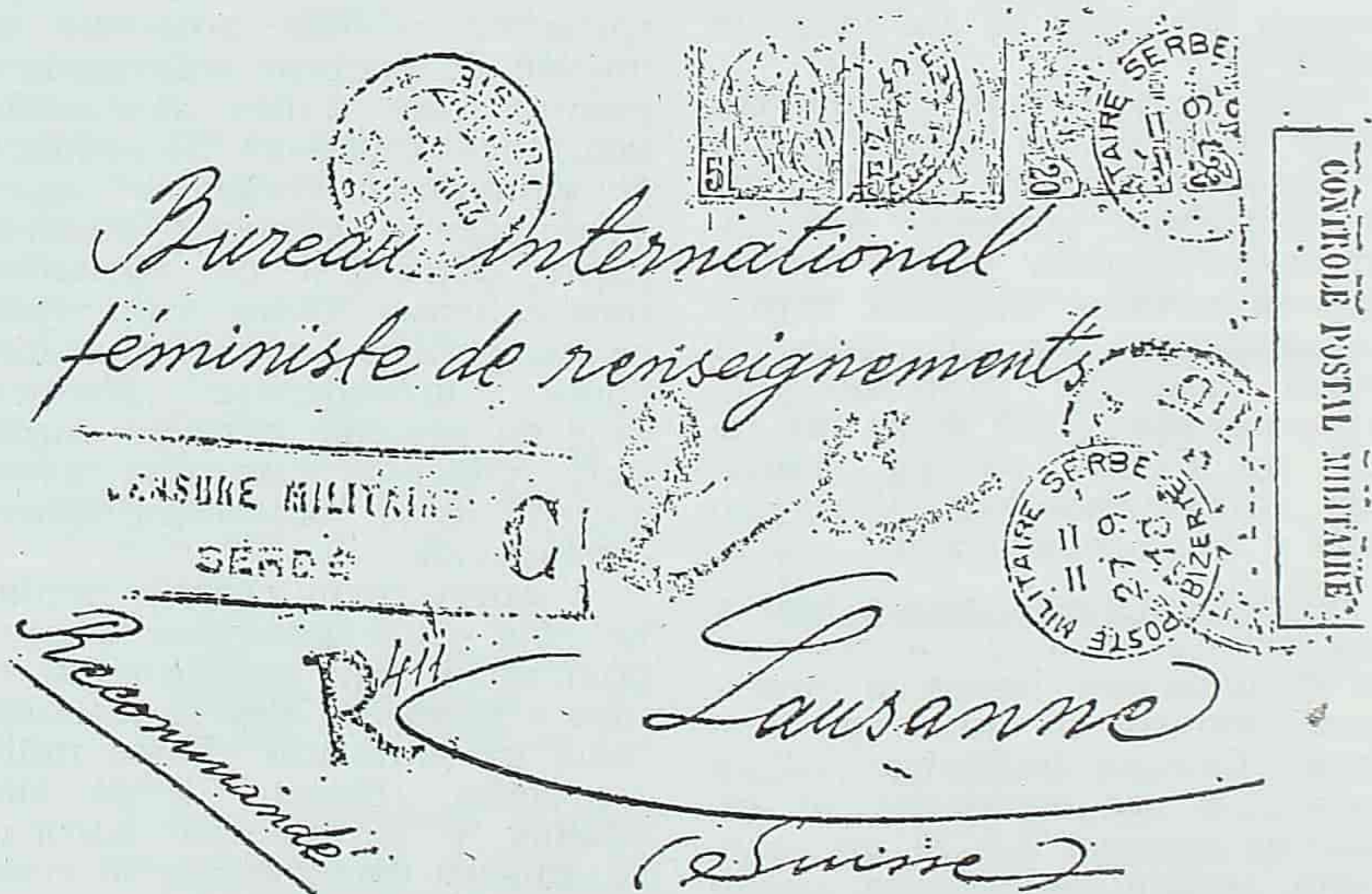

Цензурни жиг типа Б

Обзиром да је марка била скинута са писма могле су постојати извесне резерве, но недавно ми је *Др Мирко Рашић из Торонта, Канада* (кога се читаоци свакако сећају као аутора ванредне студије о турским поштама на подручју Југославије) послао ксерокс копију препорученог писма из логора *Лазуз Бизерта* за *Лозану*. Писмо

је франкирано туниским маркама (2 × 20 + 2 × 5 ц) поништеним наведеним жигом са датумом 27. 9. 18., са цензурним жигом трећег типа и R — жигом са рукописним бројем 411. Осим тога на писму се налази транзитни жиг туниске поште у *Бизерти* са истим датумом, излазни туниски жиг од 28. 9. 18 и пријемни жиг *Лозане* од 18. X 18. Писмо је отворила и француска контрола, те носи цензурну бандеролу која покрива део марке и жига српске поште, као и овални француски цензурни жиг бр. 877. Копија писма нажалост није најбољег квалитета, но надам се да ће читаоци са ње моћи да уоче најважније детаље на писму.

Судећи према овом писму, као и према чињеници да је поништена марка из збирке *С. Остојића* била од 35 ц., намеће се закључак да је жиг коришћен искључиво за поништавање марка на препорученим писмима

Писмо из Бизерте за Лозану, са жигом српске војне поште од 27. 9. 18., и жиговима српске и француске војне цензуре.

MEĐUNARODNA FILATELISTIČKA IZLOŽBA WIEN 75

U vremenu od 27. XI 1975. održana je u Beču Međunarodna filateličtka izložba »WIEN 75« povodom 125. godišnjice izdavanja prve marke Austrije.

Izloženi materijal bio je vrlo bogat, a naročito sa predfilatelijom Austrije, prvim markama Austrije, Lombardije — Venecije sa brojnim pismima iz tog prvog perioda, pa i žigovima sa našeg područja.

Organizacija je bila na zavidnoj visini i treba odati posebno priznanje predsjedniku Saveza filatelista Austrije Arch. Johanu Anreiteru, generalnom komesaru g. Bernd Vogelu, tehničkom sekretaru Saveza g. Johanu Kormannu i drugima. Međutim, to se ne bi moglo kazati za članove žirija, kojima bi se mogla uputiti zamjerka, u pogledu eksponata sa našim markama.

Ociena je bila stroga, Grand Prix National, Prix d'Honneur »WIEN 75« dobila su 2 Italijana, 1 Nijemac (DBR), 1 Englez i 1 Holanđanin. Ni veliku zlatnu medalju nije dobio ni jedan Austrijanac. Tek kod zlatnih medalja pojavljuju se 4 Austrijanca.

Eksponata sa našim markama bilo je više iz inozemstva, nego iz naše zemlje. U internacionalnoj klasi bilo je 5 eksponata sa našim markama, kao i 2 eksponata sa markama Bosne i Hercegovine, od kojih jedan iz Graca. Eksponat specijalne Crne Gore izlagao je Holanđanin. U omladinskoj klasi bio je 1 eksponat sa markama Jugoslavije i 2 eksponata Bosne i Hercegovine, a u grupi počasnih gostiju 1 eksponat sa markama Bosne i Hercegovine, koji je izlagao član žirija iz Austrije.

Za naše filateliste svakako je od interesa šta se od naših maraka izlaže na međunarodnim filatelističkim izložbama. tim više, što je samo 1 eksponat bio iz naše zemlje, a ostali izlagači bili su stranci.

Prvi eksponat sa našim markama, koji je nosio oznaku 289 i bio iz Švajcarske, prikazivao je preteče sa područja Hrvatske i Slovenije, kao i probe sa područja Bosne i Hercegovine u periodu 1918—1920. godine. Tu su bile prikazane marke Austrije sa pretiskom »SFR-BIEN« u oba izdanja, marke izdate u Rijeci (Fiume), izdanja za Baranju, Temišvar, Korušku, što i ne bi spadalo u ovaj eksponat, obzirom na naziv. Interesantne su bile marke sa mješanjem zupčaniem, probni otisci maraka Listopad, tabak 10.— Kruna sa pretiskom SHS na Mađarskoj marci sa Parlamentom, i to u knjigotisku, četverci maraka Turul sa pretiskom SHS, koje nisu došle u zvaničnu upotrebu. Postignuta je srebro/brončana medalja.

Eksponat sa oznakom 290 bio je isto iz Švajcarske, a prikazivao je predfilatelistička pisma sa žigovima naših mjesta, kao npr.: Petau, Marburg, Fiume, Laibach, Slano, Gospich, Essegg, Agram, Csaktornva, Wukovar sa njemačkim tekstom. dvije vitrine su sadržavale marke Austrije sa žigovima mjesta iz Jugoslavije, a dalje 3 vitrine pisma, karte i pakete odreske sa miešanom frankaturom — marke Austrije i novo formiranje Države SHS, zatim vinjete za preporučena pisma crno-žute boje, koje su bile u upotrebi za vrijeme K.u.K. Monarhije, kao i polovljenja maraka do čega se dolazilo radi pomanikanja odgovarajućih vrednota. Ovakav način prikazivanja pojedinih zemalja naročito je popularan kod Liechtensteina. Postignuta je srebrna medalja.

Eksponat sa oznakom 291 bio je iz Savezne republike Njemačke, a prikazivao je paketne odreske sa mješanom frankaturom maraka Države SHS sa markama Austrije odnosno Mađarske, pa i novih maraka Mađarske sa pretiskom na mađarskom jeziku »KÖZTARSASAG«, maraka, zatim starih K.u.K. naljepnica, što je sve od historijskog značaja nastanka nove Države. Postignuta je srebro/brončana medalja. Ova zbirka u Münchenu na izložbi IBRA dobila je srebrnu medalju.

Eksponat sa oznakom 292 bio je iz Italije, i prikazivao je francko izdanja stare Jugoslavije u četvercima, mnogobrojna probna izdanja, ministarske albume stare Jugoslavije, probe Listopada, greške Invalidskog izdanja, probe Zefiz bloka, Jadranske straže, I izdanja avionskih maraka, neobjavljene eseje I porto izdanja, neobjavljene eseje marke sa likom Aleksandra i pretiskom porto, 4 tabaka zadnjeg izdanja stare Jugoslavije sa Kamenitim vratima, od čega jedan tabak desno nezupčan, sa potpisom crtača i gravera. Eksponat je bio izložen u 10 vitrina i dobio vermej medalju sa specijalnom nagradom.

Eksponat sa oznakom 293 bio je iz naše zemlje i prikazivao je specijalitete Jugoslavije, i to greške sa pretiscima na markama Bosne i Hercegovine, rijetke boje, pogrešna i rijetka zupčanja kod raznih izdanja za Sloveniju (Verigari, novinsko izdanje), rezane serije stare Jugoslavije, razne greške na markama, polovljene marke na pismima, mješane frankature maraka sa pretiskom SHS sa markama Austrije odnosno Mađarske sa žigom cenzure srpske vojske, razrađene greške na izdanju Split. Pažnju su privukle rezane serije SFRJ za koje su pojedini članovi tvrdili da su eseji, iako postoje atesti o ispravnosti tih rezanih serija, rezane serije Crvenog krsta, olimpijske nedjelje i specijaliteti porto-maraka. Postignuta je srebrna medalja sa specijalnom nagradom.

U omladinskoj klasi bio je jedan eksponat sa našim markama, na kojem bi mogao da pozavidi mnogi naš skupljač. Postignuta je srebro/brončana medalja, a eksponat je iz Austrije.

Eksponat sa oznakom 287 bio je iz naše zemlje i prikazivao marke Bosne i Hercegovine. Iako je materijal bogat, trebalo bi ga bolje razraditi i opisati, obogatiti sa nekoliko pisama i da postigne mnogo zapaženije rezultate. Eksponat je prenisko ocenjen, postignuta je srebro/brončana medalja.

Eksponat sa oznakom 288 bio je iz Austrije i na 15 izloženih vitrina prikazao zaista veoma bogat materijal maraka Bosne i Hercegovine sa rijetkim bojama, brojnim žigovima, originalnim naljepnicama za preporučena pisma, kao i brojnim probama (Hesse izdanje). Svakako da je i ovaj eksponat prenisko ocenjen. Postignuta je vermej medalja sa specijalnom nagradom.

Eksponat sa oznakom 270 bio je iz Holandije, čiji vlasnik sada stalno živi u Švajcarskoj. Sadržavao je zaista prvorazredan materijal, s tim da je bilo dosta uslužnih žigova. Postignuta je zlatna medalja.

U omladinskoj grupi bila su još dva eksponata sa markama Bosne i Hercegovine pod oznakama 439 i 463 od kojih prvi iz Austrije, a drugi iz Savezne republike Njemačke. Prvi je bio zaista stručno razrađen i dotjeran. Postignuta je srebrna medalja, što je najviše priznaje u omladinskoj grupi. Drugi je dobio brončanu medalju.

Kod mnogih eksponata naših maraka iz inozemstva bilo je mnogo grešaka, što svakako umanjuje vrijednost samog eksponata. Nama para uši, kad se piše Nitch umjesto Niš, Tesanj umjesto Tešanj, Foca umjesto Foča, Cernomelj umjesto Černomelj, Omis umjesto Omiš,

(nastavak na str. 10)

NOVE JUGOSLOVENSKE MARKE...

XII zimska olimpijada u Insbruku

Povodom održavanja XII zimskih olimpijskih igara u Insbruku, Zajednica jugoslovenskih PTT pustiće u promet na dan 4. februara dve prigodne poštanske marke, od 3,20 i 8 dinara, sa prikazom smučarskog skoka i umetničkog klizanja.

Likovno rešenje marka delo je akademskog slikara iz Beograda Dušana Lučića, a tehnikom jedno-bojne gravure, u tabačićima od devet primeraka i tiražima od 1.000.000 i 300.000 komada štampao ih je Zavod za izradu novčanica u Beogradu.

Istoga dana biće pušten u prodaju i jedan FDC po ceni od 2,50 dinara.

Stogodišnjica »Crvenog barjaka«

Pet godina posle Pariske komune, prve proleterske revolucije u istoriji, proslavljajući pobedu koju su na izborima za opštinsku upravu odneli sledbenici Svetozara Markovića, oko 500 stanovnika Kragujevca izašlo je 15. februara 1876. na ulice grada noseći razvijen crveni barjak sa natpisom »Samouprava«. Pridružujući se proslavi stogodišnjice ovog značajnog događaja, koji je u istoriju ušao pod imenom »Crvenog barjaka«, Zajednica jugoslovenskih PTT pustiće u promet 14. februara jednu prigodnu poštansku marku od 1,20 dinara.

Likovno rešenje marke delo je akademskog slikara iz Beograda Andrije Milenkovića, a tehnikom četvorobojnog ofseta, u tabačićima od devet primeraka i tiražu od 1.000.000 komada štampao ju je Zavod za izradu novčanica u Beogradu.

Istoga dana biće pušten u prodaju i jedan FDC po ceni od 2,50 dinara.

150-godišnjica rođenja Svetozara Miletića

Povodom 150-godišnjice smrti istaknutog srpskog političara XIX veka Svetozara Miletića, Zajednica jugoslovenskih PTT pustiće u promet jednu prigodnu marku od 1,20 dinara na dan 23. februara.

Svetozar Miletić rodio se 22. II 1826. u Vršcu, u siromašnoj zanatlijskoj porodici. Već kao učenik i student pristupa Srpskom pokretu, a kada je Carskim patentom iz 1860. godine ukinuta Srpska Vojvodina, Miletić pisanom rečju poziva Srbe da zajedno sa mađarskim narodom ustanu u borbu protiv austrijskog apsolutizma. Jedan je od pokretača Ujedinjenje omladine srpske, i vatreni pobornik nacionalnog oslobađanja balkanskih naroda i stvaranja balkanske federacije. Po izbivanju bosansko-hercegovačkog ustanka, aktivno pomaže ustanike prikupljanjem dobrovoljaca i materijalne pomoći. Zatvaran je zbog svojih naprednih shvatanja, usled čega mu je zdravlje bilo bitno narušeno, te se relativno brzo povlači iz političkog života.

Marku je pripremio za štampu akademski slikar iz Beograda Andrija Milenković, a u tabačićima od devet primeraka, tehnikom dvobojnog ofseta i ukupnom tiražu od 1,000.000 komada štampala ju je VEB Deutsche Wertpapier druckerei iz Lajpciga (DRN).

Istoga dana biće pušten u prodaju i jedan FDC po ceni od 2,50 dinara.

... I CELINE

Još reč-dve o Stogodišnjici Crvenog krsta

Koverti sa odštampanom prigodnom markom povodom stogodišnjice Crvenog krsta u Jugoslaviji koji su na Svetskoj konferenciji Crvenog krsta u Beogradu prodavani sa dve prigodne doštampe, ipak su, prema obaveštenju Biroa za poštanske marke, posebno izadnje organizacije Crvenog krsta Jugoslavije.

U pogledu običnih koverata sa odštampanom istom prigodnom markom konačno je razjašnjeno zbog čega se na mnogim poštama u Jugoslaviji, pa tako i u Beogradu, nisu mogli dobiti u slobodnoj prodaji na šalteru. Njihova prodajna cena bila je određena na 2.— dinara, od čega je 0,50 dinara doplatni višak u korist Crvenog krsta, te su pošte izbegavale da ih iznose na šaltere uz objašnjenje da ih publika ne bi kupovala, i da bi protestovala zbog visoke cene. Na stranu to što je ZJPTT odavno proklamovala da neće izdavati poštanske vrednosnice sa doplatnim viškom, i što se zbog toga do sada nije moglo izdejstvovati izdavanje prigodne dobrotvorne marke kojom bi se bar u izvesnoj meri pokrili troškovi jedne međunarodne filatelističke izložbe u Jugoslaviji, ovakav stav pošta krajnje je nerazumljiv. Ako je jedna vrednosnica zvanično puštena u promet, i ako je pošta ima u dovoljnim količinama da je pusti u prodaju preko šaltera, onda bi ona trebalo i da bude obavezna da to uradi.

Stogodišnjica »Crvenog barjaka«

Povodom stogodišnjice »Crvenog barjaka« ZJPTT će 2. februara pustiti u prodaju jedan prigodan koverat-celinu sa odštampanom markom od 1,20 dinara sa motivom odgovarajućeg prigodnog izdanja maraka. Ovaj koverat biće štampan u tiražu od 4,800.000 komada. Osim toga, istog dana biće u Kragujevcu pušteno u prodaju i 204.000 komada istog koverta sa doštampanim prigodnim tekstom povodom stogodišnjice »Crvenog barjaka«, kao i svega 12.000 komada koverata sa doštampanim amblemom »Susreta samoupravljača«. Obzirom da će obe ove varijante sa prigodnim doštampama ZJPTT priznati kao zvanične, smatramo da je tiraž određen previše nisko, i da se prodaja nije smela ograničiti samo na Kragujevac.

WIEN 75 (nastavak sa str. 8)

Sostanj umjesto Šoštanj ili ako se žig Csaktorny (Čakovac) stavlja u Banat i tome slično.

Još je u jednom eksponatu bilo izloženo naših maraka, i to svakako što iznenađuje — marke iz serije Turizam sa pretiskom SPECIMEN, kao i neki novi eseji naših SFRJ maraka.

Žigova i pretfilatelističkih pisama sa našeg područja bilo je mnogo. Uglavnom možemo biti zadovoljni da se na međunarodnim izložbama izlaže i naš materijal, iako ocjene naših maraka ne mogu da nas zadovolje.

MICHEL ÜBERSEE KATALOG 1976/77 — BAND 1

Krajem novembra izdavač poznatog Mihel kataloga započeo je novi, drugi po redu, ciklus obrade maraka prekomorja po sistemu geografske lokacije izdavanjem kataloga maraka Severne i Srednje Amerike.

Novo izdanje kataloga, koje se pojavljuje tri godine nakon prethodnog, pokazuje znatno povećanje obima od oko 15% u odnosu na broj strana. U već standardnom plastificiranom povezu, katalog je štampan na oko 1.100 strana dvostubačnog teksta sa približno 15.000 ilustracija maraka, vodoznaka i tipova, i 50.000 cena. Za razliku od prethodnog izdanja kataloga za isto područje, ovo izdanje dopunjeno je i trobojnom političkom kartom područja Severne i Srednje Amerike. Obradeno je ukupno 55 filatelističkih područja, počev od Angvile do njujorških izdanja Ujedinjenih nacija.

Najznačajnija promena u obradi izvršena je kod opisa pojedinih izdanja maraka, koji su u novom izdanju dati znatno detaljnije, što će svakako biti od pomoći ljubiteljima tematske filatelije.

Nestabilnost dolara u proteklom periodu od tri godine uticala je da su cene u ovom katalogu trenutno više orijentacione nego neto — cene. Zahvaljujući stabilnosti nemačke valute u odnosu na valute Severne i Srednje Amerike, većina maraka koja je na američkom tržištu u poslednje vreme zabeležila porast u Mihelu uglavnom stagnirana, a izvesna izdanja beleže i pad vrednosti.

Pored vrlo dobre kataloške obrade i već standardnog, iscrpnog uvodnog dela, katalog je snabdeven i popisom svih vanevropskih zemalja sa tačnom naznakom u kojoj knjizi kataloga prekomorja su obrađene njene marke.

Katalog je emitovala izdavačka kuća Schwaneberger Verlag GmbH iz Minhena, a po ceni od 34 DM može se poručiti direktno od izdavača (Muthmannstrasse 4, D-8 München 45, BRD) ili preko neke od domaćih uvoznih knjižarskih kuća.

MICHEL JUNIOR KATALOG 1976

Nekako istovremeno sa prvim tomom prekomorja, pušten je u prodaju i takozvani Junior katalog. U prvo vreme namenjen propagandni filatelije, a posebno nemačkih maraka, Junior katalog ubrzo je osvojio i »običnog«, generalnog skupljača. Mada po obradi i podacima daleko zaostaje iza standardnog i specijalnog Mihelovog kataloga Nemačke, Junior katalog ima tu prednost da su sve marke reprodukovane u originalnim bojama.

Na 216 strana Junior katalog generalno, bez specijaliteta i varijanti, obrađuje marke ujedinjene Nemačke od 1871. do 1945., saveznička okupaciona izdanja, SR Nemačku i Berlin, a kao poseban prilog donosi katalogizaciju koverata i spomen-listova prvog dana SRN i Berlina.

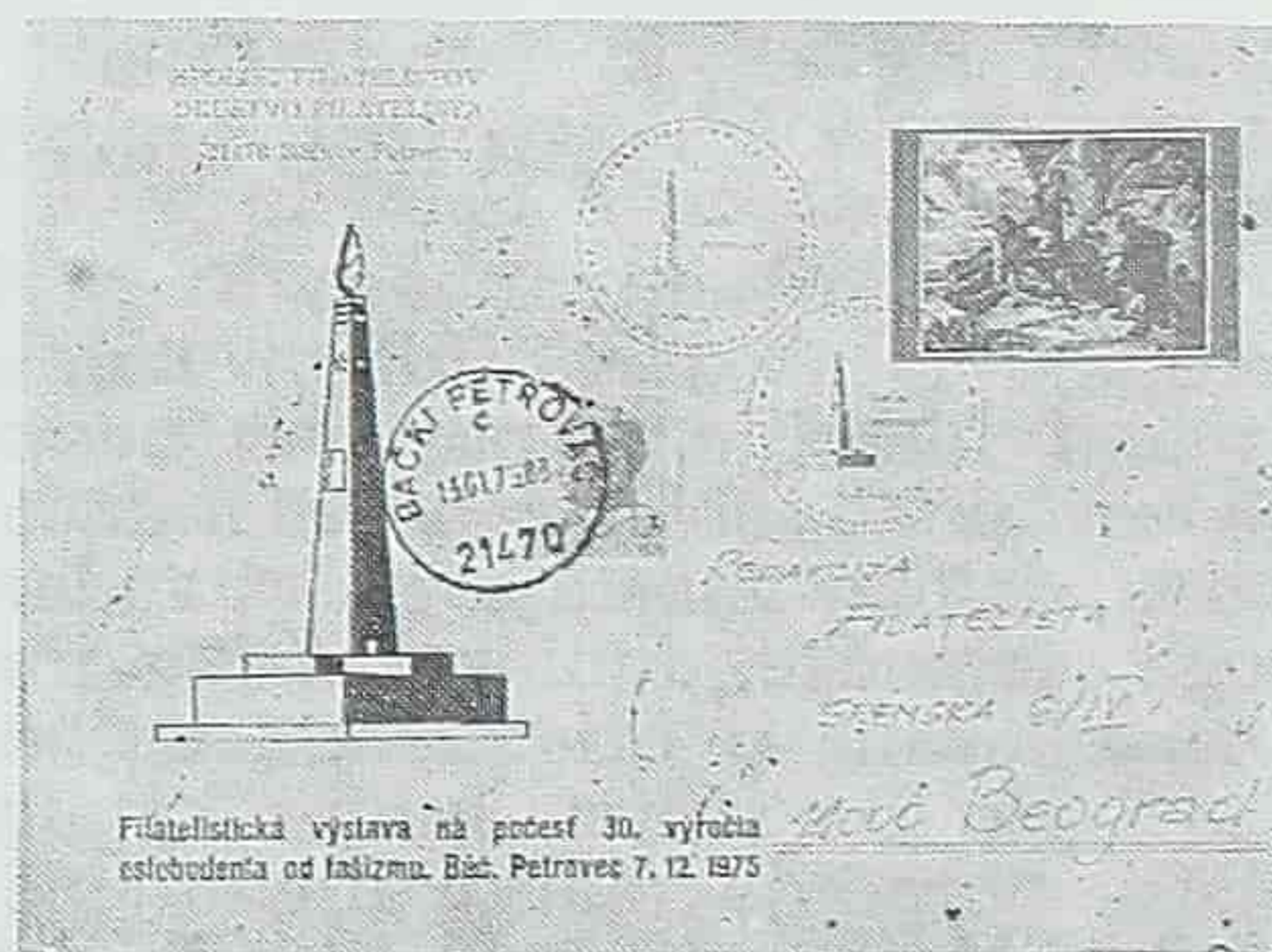
U skladu sa promenama koje su izvršene i u standardnom katalogu, cene za marke iz perioda 1920—34. date su uporedo za falcovane i nefalcovane primerke, a od 1935. isključivo za nefalcovane.

Katalog je izašao u izdanju iste kuće, a može se dobiti po zaista pristupačnoj ceni od 5,50 DM.

M. R. Vuković

НАШИ НОВИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

- 181) Конференција о европској безбедности и сарадњи, Први дан, Београд, 10. X
- 182) Исто, Загреб, 10. X
- 183) Обележавање важности грба општине, Илирска Бистрица, 13. X
- 184) V савезне спортске игре радника СДК, Порторож, 16. X
- 185) Мушки зонски турнир за првенство света у шаху, Пула, 22. X
- 186) Отварање првог децјег СОС села у Југославији, Нови Сад, 24. X
- 187) Збор активистов, Стража при Новом Месту, 26. X
- 188) I међународни конгрес за историјску метрологију, Загреб, 28. X
- 189) Стогодишњица Црвеног крста у Југославији, Први дан, Београд, 1. XI
- 190) Исто, Загреб, 1. XI
- 191) Завршетак мушког зонског турнира за првенство света у шаху, Пула, 13. XI
- 192) Југословенска изложба изума, Ријека, 13. XI
- 193) Стогодишњица Црвеног крста у Југославији, Кршко, 17. XI
- 194) 85 година Филателистичког клуба, Дубровник, 20. XI
- 195) VI балкански шампионат у дизању тегова, Сомбор, 21. XI
- 196) I слет планинара Далмације, Задар, 23. XI
- 197) 70-годишњица радничког културно-уметничког друштва „Слобода“, Вараждин, 26. XI
- 198) 30-годишњица грађевинског предузећа „Изградња“, Шибеник, 28. XI
- 199) Пуштање у промет нове аутоматске телефонске централе Пешченица, Загреб, 28. XI
- 200) III сусрет наивних уметника Војводине, Стари Бечеј, 28. XI
- 201) Уметност, Први дан, Београд, 28. XI
- 202) Исто, Загреб, 28. XI
- 203) 25-годишњица Филателистичког клуба, Сисак, 29. XI
- 204) Тридесетогодишњица проглашења Републике, Сомбор, 29. XI
- 205) Филателистичка изложба у част 30-годишњице ослобођења, Бачки Петровац 7. XII
- 206) Европска година заштите архитектонског наслеђа, Први дан, Београд, 10. XII
- 207) Исто, Загреб, 10. XII
- 208) ПТТ Квиз, Љубљана, 13. XII
- 209) 25-година самоуправљања у „Електроистри“, Пула, 20. XII
- 210) Стогодишњица динара, Београд, 15. XII

Priredio za štampu:

Miodrag R. Vuković

KATALOG CELINA

JUGOSLOVENSKIH ZEMALJA

I sveska

Izdanja suverenih jugoslovenskih država do 1918.

*Zabranjeno preštampavanje bez odobrenja autora.
Not to be reprinted without author's permission.*

Prilog časopisu Filatelista
Beograd 1975.

Pre gotovo četiri godine, početkom 1972., u »Filatelisti« br. 140 pojavio se prvi nastavak »Kataloga celina jugoslovenskih zemalja« sa zadatkom koji je u to vreme i samom priređivaču delovao previše ambiciozno i gotovo neizvodljivo: da na jednom mestu objedini i obradi sva izdanja poštanskih celina koja nose obeležja Jugoslavije ili neke od jugoslovenskih zemalja.

Danas, taj posao je već priveden kraju. Do sada je objavljena kataloška postavka svih izdanja Jugoslavije, pokrajinskih izdanja, izdanja za teritorije pod jugoslovenskom vojnom upravom, teritorije u sastavu Austrougarske monarhije i okupirana područja, a u ovom broju započinje obrada izdanja Srbije i Crne Gore do 1918. godine. Preostalo je još samo da se završi priprema i štampanje Dodatka katalogu celina jugoslovenskih zemalja, koji će obuhvatiti osnovne pojmove o celinama i podatke o neslužbenim, špekulativnim, privatnim izdanjima i izdanjima nepoznatog porekla. Ukoliko za to bude postojao interes kod čitaoca, u Dodatku će biti obrađeni i oni poštanski obrasci na kojima je štampana vrednosna oznaka, ali koji nemaju karakter celina obzirom da je ona služila samo kao oznaka prodajne cene formulara (razni tovarni listovi, telegrafske primke i drugo).

Van svake sumnje je da je Katalog imao, i ima, svojih nedostataka, kako u pogledu čisto tehničkog uređenja, tako i u pogledu procena vrednosti i same obrade. Tokom vremena pojavljivao se materijal koji je uslovio dopune i promene katalogizacije, od kojih su neke već objavljene a neke su tek u pripremi. Da bi se dobio stvarno dobar katalog bilo bi potrebno da se ceo tekst ponovo pregleda, dopuni i izmeni u svetlu najnovijih nalaza, no i ovakav kakav je Katalog je u potpunosti izvršio svoj zadatak: da na jednom mestu pruži svim našim filatelistima prikupljene najbitnije informacije o ovoj interesantnoj grani jugoslovenske filatelije.

Prilikom izrade Kataloga koristio sam se svom raspoloživom literaturom, a posebno

- Velikim katalogom celina Dr. Ašera iz 1928.;
- Studijom E. Deroka o celinama Srbije iz 1914.;
- Obradom pokrajinskih i zajedničkih izdanja Jugoslavije D. Novaka, objavljenom u predratnom Filatelisti;
- Obradom Bosne SHS Dr B. Novakovića, u rukopisu, koja je većim delom iskorišćena za prvi nastavak (u br. 140);
- Obradom Zone B STT Dr B. Novakovića iz 1954.;
- Obradom ing. M. Vernerera, objavljenom u novosadskom Biltenu;
- Specijalnim katalogom maraka FNRJ, izdanje HFS, Zagreb, 1948.;
- Obradom dopisnih karata Srbije ing. A. Petrovića, 1949—61.,

kao i nizom drugih članaka objavljenih u našoj i stranoj literaturi, italijanskim katalogom i katalozima Michel i Higgins and Gage. Službene izvore koristio sam u onoj meri u kojoj su mi bili dostupni, a postojeće obrade dopunio i prepravio prema podacima i materijalu koji sam pronašao ili dobio na uvid.

Svojim primedbama u pogledu obrade i odnosa retkosti od posebne pomoći bili su mi ing. Antenore Babić iz Zagreba, ing. Mirko Verner iz Novog Sada i Dr Branislav Novaković iz Beograda.

ZATVORENE DOPISNICE

Prvo izdanje zatvorenih dopisnih karata pušteno je u promet rešenjem Ministarstva narodne privrede, odeljenje PT br. 1889 od 21. XII 1892. (2. I 1893.) godine.

Prema poštanskoj tarifi iz 1882. i na osnovu Ukaza o izdavanju zatvorenih dopisnih karata poštarina je bila određena na 5 para u mesnom i 10 para u međumesnom (unutrašnjem) saobraćaju, te su bile izdavane dopisnice sa vrednosnim oznakama ovih nominala. Tek od 1905., kada je ukinuta povlastica na pismonosne pošiljke u mesnom saobraćaju, poštarina za celokupni unutrašnji saobraćaj, kako mesni tako i međumesni, unificirana je na 10 para.

ЗАТВОРЕНА
ДОПИСНА КАРТА

1893., 1. (13.) juli — 1894. Prvo izdanje zatvorenih dopisnih karata za mesni i međumesni saobraćaj; vrednosna oznaka sa likom kralja Aleksandra Obrenovića V sa udubljenim natpisom, kao odgovarajućeg izdanja redovnih maraka iz 1890.; vrednosna oznaka u boji, ostali tekst crn; kod karte od 5 para rastojanje prvog i drugog reda natpisa 3 mm., vertikalna napomena sa završnom tačkom (1893.) ili rastojanje 5 mm., napomena bez završne tačke (1894.); karta od 10 para sa razmakom redova natpisa 3,5 mm. i sa prvim redom napomene na poleđini koji se završava sa „ваља”, (1893.), ili rastojanje 4,5 mm., prvi red napomene na poleđini završava se sa „ваља, уз”; nacrt i rez vrednosne oznake izrađeni u Berlinu, dvobojni knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na sivkastom kartonu.

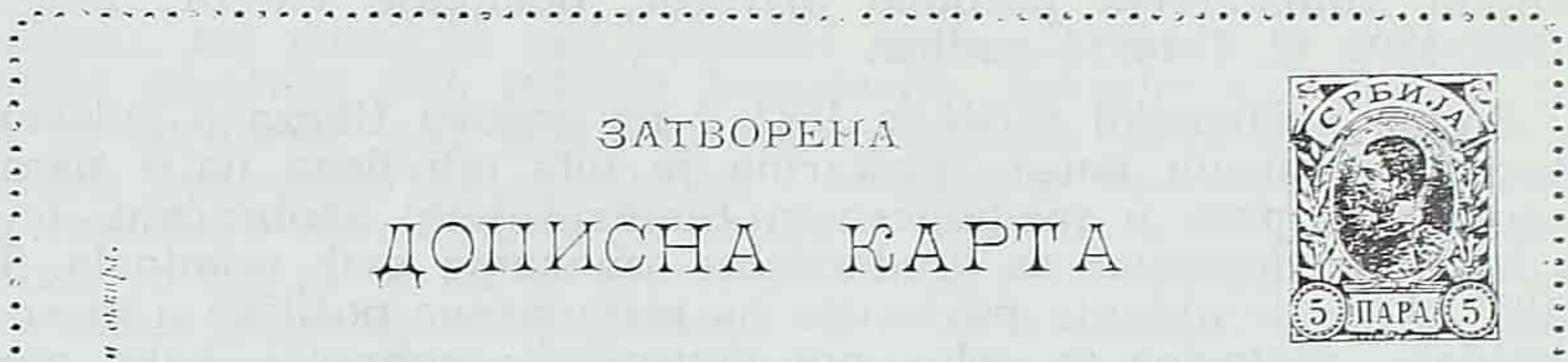
	I 1893.	II 1894.
1) 5 para, zelena/crna		
a) napomena — adresne linije 10—12 mm.	6.— 10.—	10.— 15.—
b) napomena — adresne linije 18—21 mm.	6.— 10.—	10.— 15.—
2) 10 para, crvena/crna		
a) „3” u „Затворена” iznad slova „С”	10.— 12.—	
b) „3” u „Затворена” iznad slova „ИС”	8.— 10.—	15.— 18.—
c) „3” u „Затворена” iznad slova „И”		10.— 12.—

Napomena: Za prvo štampanje karakteristična je plavičastozele-
lena i crvena boja, a za drugo maslinastozelena i bledocrvena boja.

Kod oba štampanja karte su štampane u tabacima od četiri (2×2) komada, od kojih svaki pokazuje izvesne manje razlike, te ukupno od obe vrednosti u oba štampanja postoji šesnaest varijanti.

Obzirom na karakter ovog kataloga, njihova detaljna, specijalistička postava izlazi van okvira kataloga.

Važile do utroška.

1895., 12. (24.) maj. Promena boje; drugo izdanje zatvorenih dopisnih karata za mesni i međumesni saobraćaj sa vrednosnom oznakom sa likom kralja Aleksandra Obrenovića V sa ispupčenim natpisom, kao kod redovnih maraka iz 1894.; razmak drugog reda natpisa i vrednosne oznake 9 ili 14 mm.; nacrt i rez vrednosne oznake urađeni u Beču, jednobojni knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na jednostrano obojenom zelenkastosivom kartonu; vrednosna oznaka i tekst štampani istom bojom.

	I 9 mm.	II 14 mm.
3) 5 para, karminastocrvena	? ?	7.— 10.—
4) 10 plava, plava	12.— 10.—	8.— 6.—
A) sa greškom u napomeni na poleđini „прилепiti”		12.— 10.—
B) bez završne tačke u napomeni na poleđini		10.— 8.—

Kod karte br. 4I drugi red napomene na poleđini završava se spojenom rečju „недостаје” (štampanje iz 1897.), a kod br. 4II rastavljenim rečima „не достаје” (štampanje iz 1895.).

Kod greške 4A, slova „иш” ubačena su u slog u obrnutom položaju.

Postoje razlike u položaju vertikalne napomene „отвара се окидањем избушеног оквира” u odnosu na drugu adresnu liniju (4, 5; 5 i 6 mm.). kao i u dužini prvog reda napomene na poleđini (od 101 do 104,5 mm.).

Štampane u tabacima od 4 (2 × 2) primerka.

Važile do 25. juna (8. jula) 1903. godine.

1898., 1. (13.) april — 15. (27.) septembar — 1899. Promena boje u cilju saobraćenja odredbama SPS; treće izdanje dopisnih zatvorenih karata za mesni i međumesni saobraćaj, sa vrednosnom oznakom kao kod prethodnog izdanja; rastojanje drugog reda natpisa od vrednosne oznake 10,13 ili 16 mm.; tekst i vrednosna oznaka u jednoboju knjigotisku Državne štamparije u Beogradu na zelenkastosivom (1898.) iiii svetlosivom (1899—1900.) kartonu.

	I 10 mm.	II 16 mm.	III 13 mm.
5) 5 para, tamnozeleno			12.— 18.—

6) 10 para, tamnokarminska, karton zelenkast	12.—	10.—	8.—	6.—
a) sa greškom u napomeni „Отварсеа”			12.—	10.—
A) karminskoružičasta, karton svetlosiv	12.—	10.—	10.—	8.—
a) sa greškom u napomeni „избушвнот”.			15.—	12.—

Prvo i drugo štampanje karte br. 6 osim po boji kartona razlikuje se još i po tome što se kod prvog prvi red napomene na poleđini završava sa „уз утиснуту”, a kod drugog samo sa „уз”.

Kod br. 5 poznato je tipično oštećenje gornjeg desnog ugla vrednosne oznake.

Važile do 25. juna (8. jula) 1903. godine.

1901., juni. Četvrto izdanje zatvorenih dopisnih karta za mesni i međumesni saobraćaj; vrednosna oznaka sa likom kralja Aleksandra Obrenovića V ispod plašta; vrednosna oznaka i tekst štampani istom bojom (5 para), ili dvobojno, sa crnim tekstom (10 para); treća reč vertikalne napomene uz levu ivicu karte složena pravilno: „избушеног” ili sa brojkom „6” umesto ćiriličnog slova „б” — „избушеног”; nacrt vrednosne oznake prof. D. Milovano-

vić rez A. Šarf (Scharf) iz Beča, jednobojni i dvobojni knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na zelenkastosivom obojenom kartonu.

I „избушеног” II „избушеног”

7) 5 para, zelena	10.—	15.—	15.—	20.—
a) sa greškom u napomeni „избушвнот”				
8) 10 para, crvena/crna	7.—	10.—	10.—	15.—
a) sa greškom u napomeni „избушвнот”				

Zatvorena karta br. 8 poznata je i bez otiska vrednosne oznake.

Napomena: Pogrešno ubačena brojka „6” umesto kurzivnog ćiriličnog slova „б” kod ovog izdanja je veoma lako uočljiva jer je uzeta iz pisma većeg grada (petit umesto nonparela). Ista greška javlja se i kod nekih kasnijih izdanja, s tim što kod njih brojka „6” iz istog pisma (nonparel), te se nešto teže uočava.

Greške 7a i 8a nasale su tako što je umesto kurzivnog ćiriličnog slova „е” umetnuto slovo „в”.

Važile do 25. juna (8. jula) 1903. godine.

1902. Zatvorena dopisna karta za međumesni saobraćaj; kao prethodno izdanje, samo su vrednosna oznaka i tekst štampani istom bojom; jednobojni knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na zelenkastosivom do svetlosivom kartonu, jednostrano obojenom.

I „избушеног” II „избушеног”

9) 10 para, crvena, karton zelenkastosiv	20.—	25.—	25.—	30.—
a) sa greškom u napomeni „избушвнот”	?		?	
A. karton svetlosiv	20.—	25.—	25.—	30.—
a) sa greškom u napomeni „избушвнот”	?		?	

Postoje razlike u nijansi boje štampe.
 Važile do 25. juna (8. jula) 1903. godine.

ЗАТВОРЕНА
 ДОПИСНА КАРТА

1903., 25. juni (8. juli). Pomoćno izdanje zatvorenih dopisnih karata za mesni i međumezni saobraćaj; pripremljeno ali neemitovano izdanje sa vrednosnom oznakom sa likom ubijenog kralja Aleksandra Obrenovića V u novom, većem, nacrtu i rezu gravera Mušona (Mouchon) iz Pariza; a sa pritiskom državnog grba u plavoj ili zelenoj boji preko vrednosne oznake; osnovna karta štampana u knjigotisku u Parizu, pretiskom grba u knjigotisku Državne štamparije u Beogradu; karton ružičast, nešto manjeg formata 130 × 80 mm., zupčanje češljasto sa spojevima pod pravim uglom.

	I „избушеног“		II „избушеног“	
10) 5 para, žutozeleno, pretisak plav	5.—	10.—	8.—	15.—
a) pretisak plavoljubičast	12.—	20.—	18.—	25.—
11) 10 para, crvena, pretisak zelen	8.—	15.—	12.—	20.—

Obe karte poznate su i bez pretiska grba. Česta su jaka pomeranja pretiska na sve strane. Vrednost od 5 para poznata je sa dvostrukim tiskom.

Greška „избушеног“ dosta je teško uočljiva, a greška „избушеног“ nije do sada poznata autoru.

Važile do utroška.

1904., 25. maj (7. juni). Pomoćno izdanje zatvorenih dopisnih karata za međumezni saobraćaj; zatvorena dopisna karta izdanja iz 1902. godine, (br. 9 — tekst u boji) sa pretiskom manjeg grba u crnoj boji; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu.

	I „избушеног“		II „избушеног“	
12) 10 para, crvena, karton zelenkastosiv	15.—	20.—	20.—	25.—
a) sa greškom u napomeni „избушеног“	?	?		
A. karton svetlosiv	15.—	20.—	20.—	25.—
a) sa greškom u napomeni „избушеног“	?	?		

Prilikom preštampavanja, greškom je preštampana i izvesna količina karata od 10 para izdanja iz 1901. godine (sa crnim tekstom), ali nije puštena u promet. Ovi komadi retko se sreću.

Važila do utroška.

1904., 19. avgust (1. septembar). Pomoćno izdanje zatvorenih dopisnih karata za mesni i međumezni saobraćaj; novoštampane karte sa vrednosnom oznakom kao kod pomoćnog izdanja iz 1903., samo sa odstranjenim medaljonom sa kraljevim likom iz vrednosne oznake; na praznom polju medaljona odštampan državni grb u crvenoj (5 para) ili crnoj (10 para) boji; dvobojni knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na bleđožučkastom kartonu dimenzija 140 85 mm; zupćanje sa zaobljenim spojevima u uglovima.

I „избушеног“ II „избушеног“

13) 5 para, žutozelena/crvena	7.—	10.—	12.—	18.—
a) sa greškom u napomeni „избушеног“	12.—	18.—		
14) 10 para, crvena/crna	10.—	15.—	18.—	25.—
a) sa greškom u napomeni „избушеног“	18.—	25.—		

Postoje manje razlike u rastojanju prvog reda natpisa od vrednosne oznake (27,5 ili 28,5 mm.).

Važile do utroška.

1905., 1. (14.) januar — 1909. Zatvorena dopisna karta za unutrašnji saobraćaj; vrednosna oznaka sa likom kralja Petra I Karađorđevića bez kape, kao kod redovnih maraka istovremenog izdanja; rastojanje između treće i druge adresne linije i između redova natpisa varira u zavisnosti od štampanja; nacrt Ž. Tasea (I. Tasset) iz Pariza, knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na bleđožučkastom do tamnožučkastom kartonu.

15) 10 para, karton tamno do bleđožučkast				
a) razmak 2. i 3. adresne linije 14,5 mm. (1905.)	12.—	7.—		
b) razmak linija 16 mm., redova natpisa 4 mm. (1906.)	10.—	6.—		
c) istom, samo razmak redova natpisa 3 mm. (1907.)	10.—	6.—		
d) razmak linija 17 mm., redova natpisa 3 mm. (1908—9.)	15.—	10.—		

Prema Ašeru postoji i karta sa razmakom linija 17 mm., redova 4 mm., koja u napomeni na poleđini ima spojenu reć „недостаје“ umesto razdvojenih reći „не достаје“.

Kod karte br. 15a karton je tamnožučkast do žučkast, kod br. 15b i c žučkast, a kod 15d bleđožut, gotovo beo. Kvalitet kartona varira, od glatkog do blago rapavog.

1909., 1. (14.) avgust. Zatvorena dopisna karta za unutrašnji saobraćaj sa vrednosnom oznakom kao kod prethodnog izdanja, samo boja kartona promenjena u zelenkastosivu; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu.

16) 10 para, crvena, karton zelenkastosiv, tanji				
A. sa slovom »y« ispred treće adresne linije	8.—	6.—		
a) bez tačke iza vertikalne napomene	10.—	8.—		
B. bez slova »y« ispred treće adresne linije	15.—	15.—		

Poznate su razlike u nijansi boje kartona koja 1910—11. prelazi gotovo u plavosivu.

Karte br. 15 i 16 važile su do utroška.

ЗАТВОРЕНА
ДОПИСНА КАРТА

1911., 29. juni (12. juli). Zatvorena dopisna karta za unutrašnji saobraćaj; vrednosna oznaka sa likom kralja Petra I Karađorđevića sa kapom; nacrt M. Markovića, rez u drvetu Petra Aničića, knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na tanjem, jednostrano obojenom plavičastosivom kartonu.

17) 10 para, karminskocrvena	3.—	5.—
a) sa »kofa« umesto »koja« u napomeni na poleđini	10.—	12.—
b) sa »v« umesto »y« ispred treće adresne linije . .	6.—	7.—

Postoje manje razlike u rasporedu elemenata sloga, nastale ponovljenim štampanjima karte u periodu 1911—15.

Greška 17a nastala je tako što je slovo »j« nepažnjom umetnuto u slog u obrnutom položaju, te podseća na latinično slovo »f«.

Greška 17 b nastala je kao rezultat jakog oštećenja slova »y«, kod koga nedostaje donji deo te podseća na latinično »v«. Osim toga, ovo slovo je poznato i kao delimično oštećeno, samo bez donjeg savijutka (+25% od normalne). Često se javljaju oštećena slova »K« i »j« u napomeni na poleđini.

Važila do povlačenja srpske vojske i evakuacije srpskih pošta krajem 1915. godine. Pojedini komadi poznati su i upotrebljeni od strane pripadnika austro-nemačkih okupacionih trupa, a potiču iz zaplenjenih zaliha karata.

Uslužna i naknadna žigosanja

Mada u znatno manjoj meri nego kod Crne Gore i nekih drugih područja, uslužna i naknadna žigosanja javljaju se i kod celina Srbije. Kod dopisnica su najčešće na izdanjima iz 1890—04. a kod zatvorenih dopisnica još i na izdanjima 1901—4. Nabavku ovakvih celina treba izbegavati, a njihova vrednost može se odrediti na oko 70—75% od vrednosti nežigosane celine.

Posebna pažnja mora se obratiti na žigosane dopisne karte sa motivom kralja Petra na bojištu od 5 para iz 1915. i 10 para iz 1916. (krfsko izdanje), od kojih poslednja postoji i sa lažnim žigovima.

DOPISNE KARTĚ

Dopisne karte u Kneževini Srbiji uvedene su 1. (13.) jula 1873. godine na osnovu Ukaza iz oktobra 1871. U prvo vreme zvale su se »Saobraćajne karte« i bile su izdavane u takozvanom čaršijskom tečaju, u kome je kao osnovna obračunska jedinica važio čaršijski groš koji se delio na 40 para čaršijskih (=20 para poreskih). Kasnije, kada je decembra 1875. uveden dinarski novčani sistem, saobraćajne karte su još izvesno vreme ostale u opticaju, da bi konačno 1881. bile zamenjene »Dopisnim kartama« čija je nominalna vrednost bila izražena u parama dinarskog tečaja. Osnova obračuna čaršijskog u dinarski tečaj bila je 1 dinar = 100 para dinarskih = 5 groša čaršijskih = 200 para čaršijskih odnosno 1 para dinarska = 2 pare čaršijske.

Od uvođenja dopisnih karata 1873. pa sve do povlačenja srpske vojske i evakuacije pošta 1915. godine, poštarina za dopisnu kartu u unutrašnjem saobraćaju ostala je nepromenjena, 10 para čaršijskih, kasnije 5 para dinarskih, a za dopisnu kartu u međunarodnom saobraćaju, koja je uvedena 1881. na osnovu članova 5 i 14 Konvencije SPS iz 1878., 10 para dinarskih.

Kneževina Srbija
valuta: 1 groš = 40 para čaršijskih

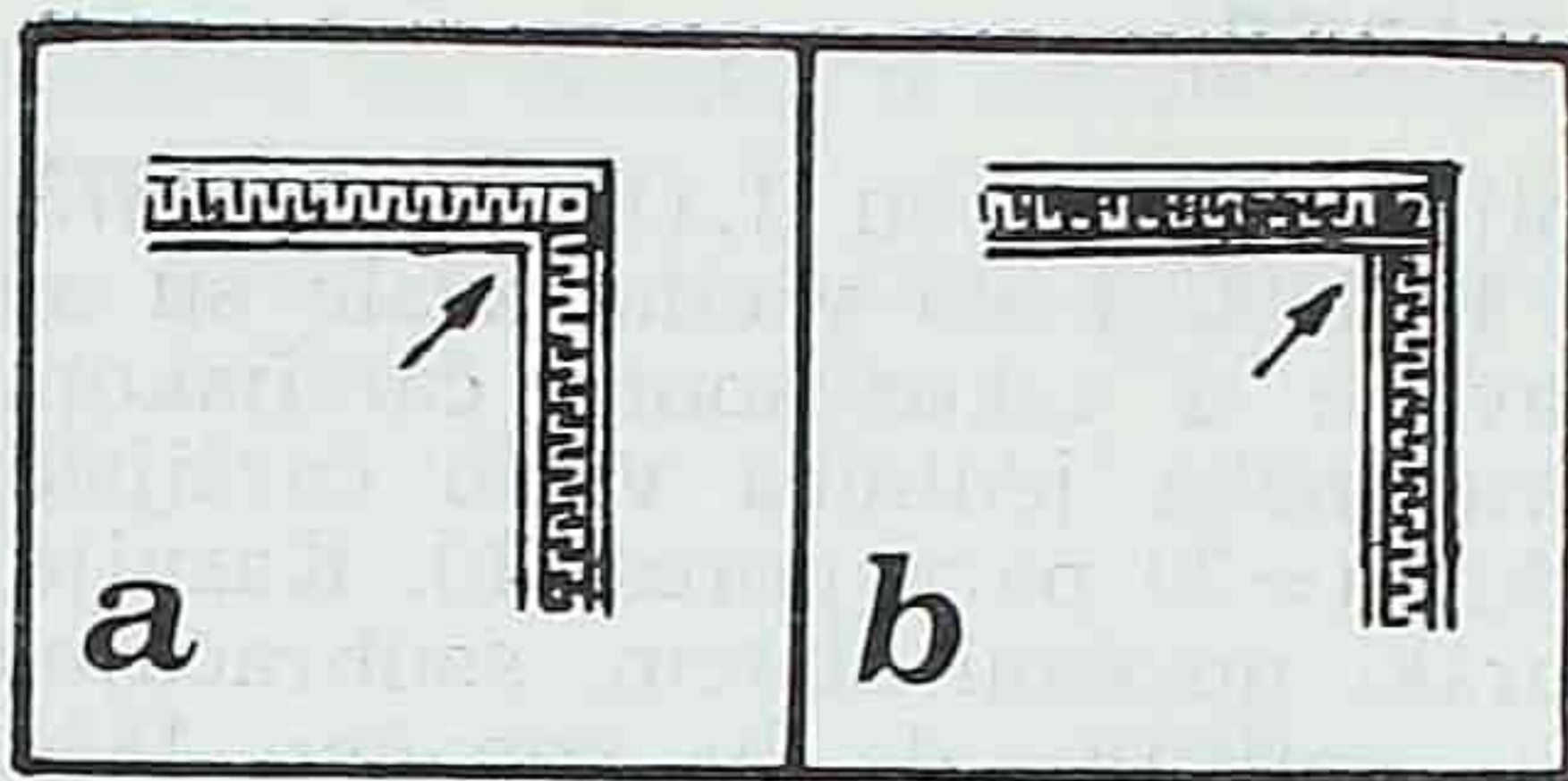
САОБРАЋАЈНА КАРТА

1873., 1. (13.) juli — 1881. Prvo izdanje saobraćajnih karata za unutrašnji saobraćaj, prostih i sa plaćenim odgovorom; vrednosna oznaka sa likom kneza Milana Obrenovića IV u levom profilu, po ugledu na kursirajuće belgijske karte; sa ukrasnim okvirom oko karte sastavljenim od elemenata u obliku slova »U« u dva tipa; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na tanjem, žućkastom kartonu dimenzija 130 × 80 mm.

1) 10 para čaršijskih, ljubičasta		
a) ukrasni okvir tipa a	30.—	—
b) ukrasni okvir tipa b	30.—	—
2) 10+10 para čaršijskih, ljubičasta		
A. reč „ОДГОВОР“ duga 21 mm.	50.—	
a) uputna karta	18.—	—
b) karta za odgovor	18.—	—
B. reč „ОДГОВОР“ duga 16 mm.	30.—	
a) uputna karta	10.—	—
b) karta za odgovor	10.—	—

Uputni deo karte 2B razlikuje se od uputnog dela karte 2A po tome što je rastojanje teksta „ОДГОВОР плаћен“ od okvira 37 umesto 36 mm.

Karte su štampane u tabacima od dva primerka, postavljenih jedan iznad drugog u tet-beš položaju. Na jednoj karti je okvir tipa **a** a na drugoj tipa **b**. Karte su prodavane i u celim parovima. Cena za br. 1 u paru — 100.—. Kod karata sa odgovorom uputna karta je uvek sa okvirom tipa **b**, a karta za odgovor sa okvirom tipa **a**.

U vremenu od 1. jula 1873. do 1. novembra 1875. (po starom kalendaru) bilo je najmanje dva štampanja ovih karata. Prvo, iz 1873., koje je isnosilo 30.000 komada karte od 10 para i 10.000 komada karte od 10+10 para, i drugo o kome sigurni podaci još nisu poznati, ali je prema statistici utroška saobraćajnih karata bilo veće od prvog. Kod proste karte nisu poznate bitnije razlike, dok kod karte sa odgovorom ranijem štampanju pripadaju primerci sa rečju „ОДГОВОР“ dužom 21 mm. Doštampavanje br. 2 je vršeno i kasnije, do 1881. godine.

1876., septembar (?) — 1881. Proste saobraćajne karte za unutrašnji saobraćaj u promenjenoj boji i na promenjenom kartonu; vrednosna oznaka i okvir kao kod prethodnog izdanja, razmak adresnih linija kao kod karte br. 2; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na mutnoružičastom kartonu.

- 3) 10 para čaršijskih, plava
a) ukrasni okvir tipa a	15.—	—
b) ukrasni okvir tipa b	15.—	—

Karta br. 3 štampana je na isti način kao i br. 1 Cena u paru — 40.—.

Saobraćajne karte br. 1 — 3 važile su do 1. (13.) aprila 1881.

* * *

Kada je decembra 1875. izvršen prelaz na dinarski novčani sistem, pristupilo se i pripremama za izdavanje maraka i dopisnih karata u novoj valuti. Eseji dopisnih karata izrađeni su sa istom vrednosnom oznakom kao i saobraćajne karte, a od njih se razlikuju po tome što umesto natpisa „Саобраћајна карта“ stoji natpis „Дописка карта“, ukasni okvir je promenjen i odgovara okviru izdanja iz 1881., kao i napomena na dnu karte koja glasi „На ову страну...“ umesto „На овој страни...“. Eseji su štampani crvenom bojom na plavom kartonu; plavom, karminskom, ljubičastom, smeđom i žutosmeđom bojom na žućkastom kartonu; plavom, karminskom, ljubičastom, smeđom i žutosmeđom bojom na ružičastom kartonu i ljubičastom bojom na plavom kartonu.

* * *

Po izbijanju I srpsko-turskog rata 1876. godine, za potrebe vojničke prepiske izrađeno je provizorno izdanje vojničkih saobraćajnih karata. Kako su vojnici bili oslobođeni plaćanja poštarine, na kursirajuće saobraćajne karte I i II izdanja udaren je uokvireni ručni žig »VOJENA POŠTA«. Kako je ovim žigom poništena nominalna, frankaturna vrednost, prežigosane karte nemaju osnovno svojstvo celina i predstavljaju obrasce (formulare) vojničkih dopisnih karata, te nisu uključene u katalogizaciju.

promena valute: 1 dinar = 100 para (= 5 groša)

SERBIE — UNION POSTALE UNIVERSELLE — CARTE POSTALE

СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ САВЕЗ

ДОПИСНА КАРТА

ОДГОВОР ПЛАЋЕН — REPONSE PAYÉE

1881., 1. (13.) april — 20. maj (1. juni). Promena valute; vrednosna oznaka u dinarskom tečaju sa likom kneza Milana Obrenovića IV u levom poluprofilu kao kod izdanja redovnih maraka iz 1880.; natpis promenjen u „ДОПИСНА КАРТА”, okvir ukrasni u vidu dvostruke meandarske linije izlomljene pod pravim uglom; karte za unutrašnji saobraćaj sa grbom dinastije Obrenovića ispod natpisa, prosta karta sa širokim ili uskim početnim slovom natpisa „A”; karte za međunarodni saobraćaj sa srpsko-francuskim tekstom i grbom dinastije Obrenovića levo od natpisa; nacrt i rez vrednosne oznake pariskog gravera Dimona (C. Dumont), knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na crvenkastom (5 i 5+5 para) ili žućkastom (10 i 10+10 para) kartonu.

4) para, smeđa do ljubičastosmeđa, karton crvenkast		
A. sa širokim „A” u natpisu (april)		
a) krst na grbu ispod slova „H”	10.—	12.—
b) krst na grbu ispod slova „A”	10.—	12.—
B. sa uskim „A” u natpisu (II štampanje)	12.—	15.—
5) 10 para, plavo do crvenoljubičasta (maj), karton žućkast	20.—	30.—
6) 5+5 para, smeđa do smeđeljubičasta (april)	15.—	
a) uputna karta	6.—	15.—
b) karta za odgovor	6.—	15.—
7) 10+10 para, smeđa do smeđeljubičasta (maj)	18.—	
a) uputna karta	7.—	20.—
b) karta za odgovor	7.—	20.—

Napomene uz izdanje iz 1886. (br. 21 i 22)

Gotovo svaki tip karte od 10 + 10 para postoji i na blede i na tamno žutom kartonu.

Okvir na kartama za međunarodni saobraćaj sa plaćenim odgovorom je smeđe ili sive boje, s tim što se sreću primerci kod kojih su okviri na obe karte smeđi, na uputnoj smeđ na odgovoru siv, i na uputnoj siv na odgovoru smeđ. Postoje i druge manje razlike kao i приметna odstupanja u boji štampe.

Postoje razlike u akcentu na slovu „á” u francuskom tekstu napomene, i to kod 22AII samo „á + à”; kod 22BI: a) á + à, b) a + à, c) à + á; kod 22BII: a) à + a, b) a + à, c) a + á.

Karte br. 4 i 5 štampane su po dva komada na jednom kartonu. Kod 4A u paru su zastupljene obe varijante. Cena za par: br. 4A — 30.—; br. 4B — 40.—; br. 5 — 70.—

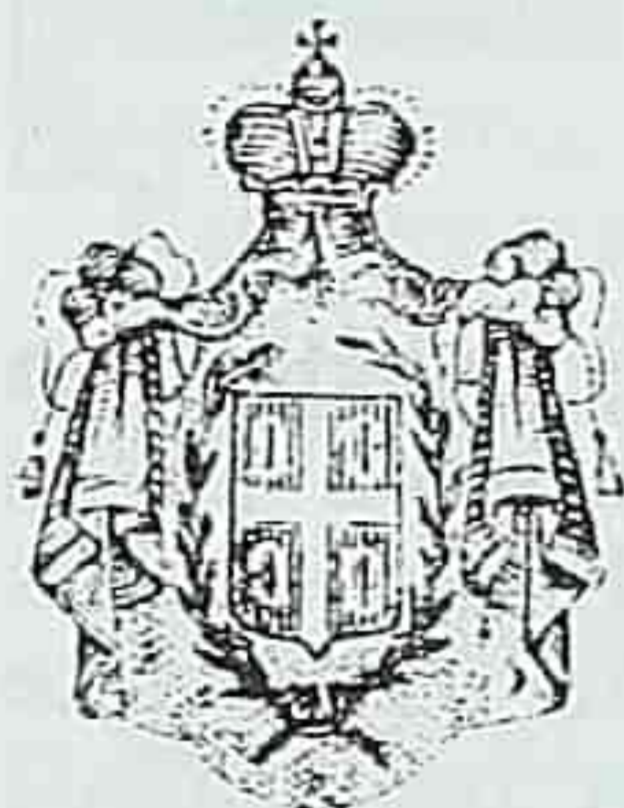
Poznati su primerci bez okvira ili teksta, koji potiču iz makulature. Debljina i boja kartona variraju.

Napomena: Grb dinastije Obrenovića razlikuje se od državnog po tome što je opkoljen zmijom koja grize svoj rep, u vertikalnoj gredi krsta nalazi se mač, u horizontalnoj godine »1389—1815«, a ispod štita je traka sa natpisom »Tempus et meum ius« (Vreme i moje pravo).

Kod uskog „Δ“ je gornja crta duga 2 mm., a kod širokog 4 mm.

Od karata za međunarodni saobraćaj poznat je esej sa tekstom u pet redova i bez napomene na dnu karte.

* * *

1881., oktobar (?). Dopisne karte za unutrašnji saobraćaj, proste i sa plaćenim odgovorom; vrednosna oznaka kao kod prethodnog izdanja, slovo „Δ“ usko; grb dinastije Obrenovića zamenjen državnim grbom Srbije; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na tamnocrvenom kartonu.

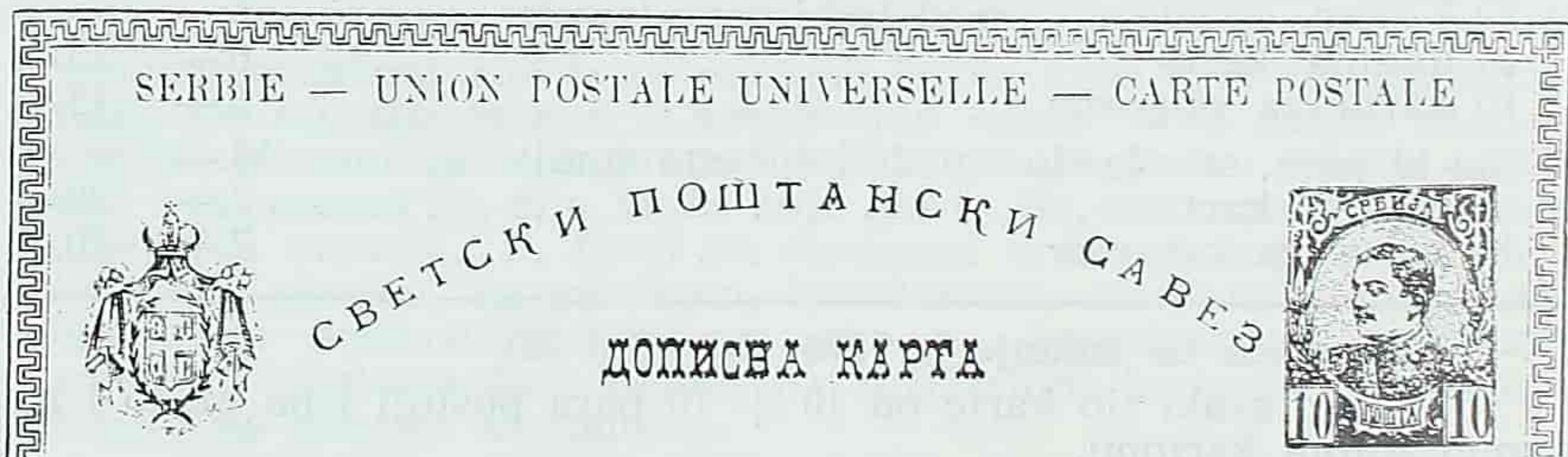
8) 5 para, smeđa	—	—
9) 5+5 para, plava	10.—	
a) uputna karta	4.—	15.—
b) karta za odgovor	4.—	15.—

Postoje razlike u boji kartona, čija je jedna strana svetlija a druga tamnija.

Karta br. 9 poznata je bez teksta ili okvira na uputnoj karti ili karti za odgovor. Ovakvi primerci potiču iz makulature.

Karta br. 8 štampana je u paru. Cena za par —.

Kraljevina Srbija (8./20. mart 1882.)

1883. Prosta dopisna karta za međunarodni saobraćaj; vrednosna oznaka i grb kao kod prethodnog izdanja (br. 8 i 9); prvi red natpisa na karti dug 109 mm., „Дописна карта“ dugo 32 mm.; bez reči »est« u francuskom tekstu napomene na dnu karte; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na žućkastom tankom kartonu.

10) 10 para, plavoljubičasta	20.—	30.—
--	------	------

Štampana su po dva primerka na jednom komadu kartona. Cena u paru — 75.—

1883. Dopisne karte za međunarodni saobraćaj, proste i sa plaćenim odgovorom; vrednosna oznaka i grb kao kod prethodnog izdanja; prvi red natpisa dug 116 ili 117 mm., „Дописна карта” dugo 37 mm.; sa »est« u francuskom tekstu napomene na dnu karte; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na srednje debelom do debljem žućkastom kartonu.

11) 10 para, plavoljubičasta	30.—	40.—
12) 10+10 para, smeđa u nijansama		
A. karton tanji, prvi red natpisa dug 116 mm.	15.—	
a) uputna karta	6.—	15.—
b) karta za odgovor	6.—	15.—
B. karton deblji, prvi red natpisa dug 117 mm.	18.—	
a) uputna karta	7.—	20.—
b) karta za odgovor	7.—	20.—

Kod karata br. 10—12 okvir i tekst posebno su štampani, usled čega su poznate znatne razlike u položaju teksta u odnosu na okvir, pa čak i primerci kod kojih tekst delimično pada preko okvira.

Karta br. 11 štampana je u po dva primerka na jednom kartonu. Cena u paru 100.—.

1883. Dopisne karte za unutrašnji saobraćaj, proste i sa plaćenim odgovorom; vrednosna oznaka i tekst kao kod izdanja iz 1881., samo grb kraljevine Srbije u novom crtežu, na grudima dvoglavog orla, dimenzija 18×20 mm.; crtež grba grub i nepravilan; u napomeni stoji „arpec” umesto „adpec”; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na svetloružičastom debljem kartonu.

13) 5 para, smeđa do ljubičastosmeđa	12.—	15.—
14) 5+5 para, smeđa do ljubičastosmeđa	10.—	
a) uputna karta	4.—	12.—
b) karta za odgovor	4.—	12.—

Postoje приметne razlike u boji štampe i kartona.

Štampano po dva primerka na jednom kartonu. Cena u paru 35.—.

1884. Dopisne karte za unutrašnji saobraćaj; kao prethodno izdanje, samo je crtež grba izveden znatno preciznije, dimenzija 16,5×20 mm.; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na debljem svetloružičastom kartonu.

15) 5 para, smeđa u nijansama		
A. dimenzije okvira 130×80 mm.		?
B. dimenzije okvira 127×78 mm.	8.—	10.—

Karta br. 15A navedena je prema Ašeru, a po veličini okvir bi trebalo da u potpunosti odgovara okviru prethodnog izdanja.

СВЕТСКИ ПОШТАНСКИ СЪВЕЗ
ДОПИСНА КАРТА

1884., Proste dopisne karte za međunarodni saobraćaj; vrednosna oznaka sa likom kralja Milana Obrenovića IV u levom profilu, sa brkovima, prema fotografiji; kraljevo lice prikazano punije, odlikovanja na grudima drugačija i ima ih četiri umesto jednog; bez generalskih epoleta na ramenima; brojke »10« u oznaci vrednosti manje i deblje; natpis „ДОПИСНА КАРТА“ složen u grotesk pismu; nacrt i kamenotisak Državne štamparije u Beogradu na žućkastom kartonu sred-
16) 10 para, tamnosmeđa 20.— 25.—

Postoje razlike u nijansi boje štampe.

ДОПИСНА КАРТА

1884. Kao prethodno izdanje, samo natpis „ДОПИСНА КАРТА“ u antikva pismu.

- 17) 10 para, smeđa do crnosmeđa, karton tanak 5.— 12.—
a) smeđa, karton srednje debeo 7.— 15.—
b) smeđa, karton deblji, vlaknast 10.— 20.—

Grb je udaljen od prvog reda natpisa 2,5; 3; 3,5; 5 ili 6 mm. Najčešće rastojanje je 3 mm., a najređe 5 i 6 mm.

ДОПИСНА КАРТА

1884—5. Dopisne karte za unutrašnji saobraćaj, proste i sa plaćenim odgovorom, i prosta dopisna karta za međunarodni saobraćaj; vrednosna oznaka sa likom kralja Milana Obrenovića IV u novom crtežu, prema fotografiji iz 1883.; kraljev lik predstavljen mršavije, sa brkovima; lenta preko ramena sa šarama, na grudima pet umesto četiri odlikovanja; oznake vrednosti male i tanke; crtež grba kao kod karte br. 15, dimenzija 16,5 × 20 mm.; kod karte od 5 para početno slovo natpisa „Д“ usko ili široko; okvir u kamenotisku, tekst i vrednosna oznaka u knjigotisku Državne štamparije u Beogradu na ružičastom (5 para) ili žućkastom (10 para) kartonu.

	I široko „Д“	II usko „Д“
18) 5 para, smeđa do crnosmeđa		
A. razmak grb natpis 5,5 — 6 mm.	15.— 18.—	6.— 8.—
B. razmak grb-natpis 4 mm.		8.— 10.—
C. napomena počinje „На ову ће се.“	12.— 15.—	

- 19) 10 para, smeđa (1885.) 15.— 20.—
 A. drugi red natpisa počinje ispod „U” 18.— 25.—
 B. drugi red natpisa počinje ispod „N” 12.—
 20) 5 + 5 para, smeđa do smeđeljubičasta 5.— 10.—
 a) uputna karta 5.— 10.—
 b) karta za odgovor 5.— 10.—

Prosta karta za unutrašnji saobraćaj pokazuje još neke manje razlike, u zavisnosti od položaja krsta na kruni grba prema slovima u prvom redu natpisa: a) krst ispod podnožja desne noge slova „H” b) između „H” i „A”; i c) ispod podnožja leve nove slova „A”.

Kod karte za međunarodni saobraćaj postoje primerci kod kojih nedostaje akcent u reči „Côté”, a dužina prvog reda natpisa varira od 96 do 97 mm. Prema T. Hasu, postoje primerci da greškom u srpskom tekstu napomene na dnu karte, sa kurzivnim slovom „đ” umesto običnog „A”.

Poznate su znatne razlike u boji štampe i kartona.

1886. Proste dopisne karte za unutrašnji saobraćaj i dopisne karte za međunarodni saobraćaj sa plaćenim odgovorom; vrednosna oznaka kao kod prethodnog izdanja; umesto državnog grba ubačen grb dinastije Obrenovića u novom nacrtu, sa dvoglavim orlom; slova u natpisu veća; kod karte od 5 para okvir smeđ, tekst i vrednosna oznaka crni, ili cela štampa smeđa; karta od 10 + 10 para sa francuskim tekstom u četvrtom redu natpisa sa „E” „RÉPONSE”, ili bez „E” — „RÉPONS”; boja okvira siva ili smeđa; knjigotisak Državne štamparije u Beogradu na svetloružičastom (5 para) i svetlo do tamnožutom kartonu (10 + 10 para).

	I smeđa	II smeđa/crna		I RÉPONS	II RÉPONS
21) 5 para smeđa do crna	8.—	10.—	5.—	7.—	
a) sa greškom u napomeni „ <i>трана</i> ”	?		10.—	12.—	
b) sa greškom u napomeni „ <i>етрана</i> ”	?		10.—	12.—	
22) 10 + 10 para, smeđa					
A. prvi red natpisa dug 116 mm.			?	15.—	
a) uputna karta			?	6.—	20.—
b) karta za odgovor			?	6.—	20.—
B. prvi red natpisa dug 119 mm.	20.—		70.—		
a) uputna karta	8.—	25.—	8.—	25.—	
b) karta za odgovor	8.—	25.—	8.—	25.—	

ДОПИСНА КАРТА

1887. Prosta dopisna karta za unutrašnji saobraćaj; kao prethodno izdanje samo je početno slovo „K” natpisa sa izvijenim umesto ravnim kracima; u napomeni opet stoji „адрес” umesto „адрес”; okvir u kamenotisku, tekst i vrednosna oznaka u knjigotisku Državne štamparije u Beogradu na grubom, vlaknastom kartonu crvenkaste boje.

- 23) 5 para, smeđa, karton crvenkast, vlaknast 12.— 25.—
a) sa greškom u napomeni „етрана” 18.— 40.—

Karta je relativno brzo povučena iz prometa, zbog lošeg kvaliteta kartona koji je razlivao mastilo pri pisanju. Navodno štampano 80.000 kom.

1888. Proste dopisne karte za unutrašnji saobraćaj; vrednosna oznaka kao kod prethodnog izdanja, samo ukrasni okvir oko karte izmenjen i sastavljen od elemenata u obliku slova „T” umesto u obliku slova „U”, u dva različita tipa; knjigotisak Državne štamparije na žučkastoružičastom debljem kartonu.

I tip okvira a II tip okvira d

- 24) 5 para, smeđa
A) razmak okvir-natpis 16,5 mm 7.— 10.—
B) razmak okvir-natpis 21,5 mm. 8.— 12.— 10.— 15.—

Kod karte br. 24A mogu se razlikovati dalje dve varijante: a) sa završnom tačkom iza napomene na dnu karte, i b) bez završne tačke.

Napomena: Za tipove okvira vidi tabelu.

Sve karte izdanja 1881—88. (br. 4—24) važile su do 3. (15.) marta 1890., kada su puštene u promet poštanske vrednosnice sa likom kralja Aleksandra.

Neurošene zalihe celina su prodate, i to:

Izdanje 1873—81. upravniku beogradske pošte u nepoznatoj količini, i na javnoj aukciji 1911. od 10 para (br. 1 i 3) 15.571 komad, od 10+10 para 10.400 komada.

Izdanje 1881—88 na javnim aukcijama 1899. i 1911., i to od svih štampanja karata od 5 para ukupno 31.222 komada, od 10 para 41.577 komada, od 5+5 para 12.361½ komad i od 10+10 para 12.415½ komada.

STANLEY GIBBONS Ltd.

Od svih zapadnih evropskih aukcionerskih kuća, firma Stenli Gibbons bila je jedina koja je od vremena izlaska prethodnog broja našeg časopisa na svakoj prodaji imala zastupljen i materijal jugoslovenskih zemalja, od koga izdvajamo najinteresantnije lotove:

- Jugoslavija:* Zbirka avionskih maraka stare i nove Jugoslavije, falcovana, sa obe varijante izdanja iz 1947., izdanjima iz 1937—40., 1950., 1951—2. i drugim, ukupno 58 maraka, procenjeno na 20 Lstg. (760 din.)
- Jugoslavija:* Zbirka čistih i poništenih maraka DFJ iz 1945., sa mostarskim izdanjem, pokrajinskim izdanjima Slovenije, Hrvatske i Crne Gore, dobrim delom u kompletnim čistim serijama, stotine maraka, procenjeno na 45 Lstg. (1.710 din.)
- Jugoslavija:* Poklon album Generalne direkcije PTT, sa autogramom Peke Dapčevića, sa brojnim izdanjima iz perioda 1954—7., uključivo 150-godišnjica Srpskog ustanka, 1956. Umetnost, Olimpijada, »Jufiz« u zaštitnim koricama i drugo, ukupno 86 maraka, procenjeno na 40 Lstg. (1.520 din.)
- Jugoslavija:* Reprezentativni spomen klaser GDP sa kompletno izdanja iz 1951., uključivo Padobranci, sve marke nefalcovane, procenjeno na 30 Lstg. (1.140 din.)
- Jugoslavija:* Zbirka maraka, sa brojnim duplikatima, izdanja 1918—47., uključivo pretisci SHS na bosanskim i mađarskim markama, redovne marke počev od 1921., Crni okvir, 1935—41. kompletno, takođe i neka prigodna izdanja nove Jugoslavije, nekoliko retkih izdanja, više stotina čistih i poništenih maraka, procenjeno na 85 Lstg. (3.230 din.)
- Srbija:* Zbirka čistih i poništenih maraka Srbije 1866—1914., sa brojnim varijantama boja, zupčanja, papira, kvalitet varira, nekoliko stotina komada, procenjeno na 80 Lstg. (3.040 din.)
- Crna Gora:* Zbirka maraka, sa brojnim duplikatima, u kompletnim ili kratkim serijama, pretežno do 1900., stotine komada, procenjeno na 75 Lstg. (2.850 din.)
- Okupacija:* Zbirka maraka Bosne, sa bogatom i lepo sređenom obradom prvog izdanja, emisija iz 1900—01. sa čistom od 40 hel. i pojedinim nezupčanim komadima, 1906. kompletna, čisto i poništeno, sa pojedinim nezupčanim markama, jubilarno izdanje iz 1910. kompletno, redovne marke iz 1912., 1916. i 1917. kompletne, do 10 Kr., i drugo, kvalitet varira, procenjeno na 65 Lstg. (2.470 din.)
- Okupacija:* Austrougarska okupacija Srbije, kompletno izdanje sa ravnim pretiskom, falcovano, procenjeno na 40 Lstg. (1.520 din.)
- Okupacija:* Zbirka maraka Rijeke 1920—1923., neupotrebljene, sa upotrebljenim izdanjima okupacije kvarnerskih osrtva »Arbe« i »Veglia«, procenjeno na 25 Lstg. (950 din.)
- Okupacija:* Isto, samo pretisci na mađarskim markama, i izdanja iz 1920. i 1921., pretežno čiste, većinom nefalcovane, sa duplikatima, nekoliko stotina komada, procenjeno na 18 Lstg. (685 din.)

(Stanley Gibbons Auctions Ltd., Drury House, Russell str., London WC2B 5 HD, England. Cena pojedinog kataloga 75 p., lista ostvarenih cena 20 p)

H. R. HARMER Ltd.

Aukcije ove engleske firme bile su relativno siromašne markama jugoslovenskih zemalja, i pored nekoliko lotova nove Jugoslavije ponuđene su još samo nalepnice i karte predratnih raketnih eksperimenata »Jug I« i »Jug II«:

- Jugoslavija:* 1949., blokovi železnice, nefalcovani, bez procene, sa naznačenom kataloškom cenom 60 Lstg. (2.280 din.)
- Jugoslavija:* 1951., Zefiz blok, bez procene, sa kataloškom cenom od 60 Lstg. (2.280 din.)
- Jugoslavija:* 1953., Esperanto, obe vrednosti, bez procene, kataloška cena 110 Lstg. (4.180 dinara)
- Jugoslavija:* Gotovo kompletna zbirka Jugoslavije 1944—73. u Lindnerovim albumima (2), sa Ustavom u paru, avionkom iz 1947. u paru, Padobrancima, I umetnošću, provizornim izdanjem iz 1946. bez pretiska nove vrednosti i drugim, procenjeno na 300—350 Lstg. (11.400—13.300 din.)
- Jugoslavija:* Manja zbirka, uključivo Pen-klub, Sokoli, Olimpijada 1952., kao i Zona B STT sa Esperanto markom od 300 din. i dve UPU marke od 50 din. sa obrnutim pretiskom, ukupno 51 komad, procenjeno na 40—50 Lstg. (1.520—1.900 din.)

Raketna pošta: Neupotrebljene nalepnice »Jug I« i »Jug II«, obične, probe i sa greškama, procenjene od 3—5 Lstg. po komadu, kao i koverti sa otštampanom nalepnicom, procenjeni od 15 do 20 Lstg. (570—760 din.)

Raketna pošta: Karte i pisma sa nalepnicama »Jug I« i »Jug II«, procenjeni od 15—20 Lstg. (570—760 din.)

(H. R. Harmer Ltd., 41 New Bond str., London W1A 4EH, England. Godišnja pretplata na kataloge i liste ostvarenih cena 7 Lstg.)

FROST'S FORLAG

Danska firma Frost's forlag ponudila je na svojoj petoj pismenoj aukciji tri lota jugoslovenskih maraka i to:

Jugoslavija: JUFIZ I ,nefalcovano, procenjeno na 45 DKr (135 din.) 1954., Fauna I, poništeno, 90 DKr (265 din.) 1956., Olimpijada u Melburnu, poništeno, 15 DKr (45 din.)

(Frost's forlag, box 26 ,2650 Hvidovre, Danmark)

Кутак за нумизматику

МЕТАЛНИ НОВАЦ СРБИЈЕ 1868 — 1918.

Пише:

Витомир Соколовић

Ове године навршава се сто година од како је динар уведен у Србији као новчана јединица. У њој је функционисао у периоду до краја првог светског рата, кад је у новоствореној југословенској држави уведен југословенски динар.

На српском подручју за време турске владавине није било српског националног новца као обавезног средства плаћања. То стање се продужило и у XIX веку, све до 1868., а делом и до 1884. године, тј. за време првог и другог устанка и изградње независне кнежевине односно краљевине Србије.

На ужем српском подручју за време Карађорђа, кнеза Милоша, кнеза Александра и кнеза Михаила циркулисао је страни новац, и то 43 врсте, од којих 10 златних, 28 сребрних и 5 бакарних. Овај новац делио се у пракси на две главне групе: на турски и на цесарски новац, с тим што је цесарски новац обухватао како аустријски, тако и сав остали златни и сребрни новац европског порекла и сматрао се као бољи и „чистији“ у односу на турски. При томе се као главније врсте новца сматрају следећи новци: од златних — аустријски дукати, као и турска мамудија; од сребрних — талири, орлаши и крсташи, а од бакарних — турски грошеви и марјаши. Као што се из овога види, као најчешћи новац у промету тада се истицао нарочито новац аустријског порекла, а упоредо с њим, донекле, и турски новац.

Као први новац локалног карактера који је рађен у Србији XIX века може се сматрати нека врста ситног новца за поткусуривање који је тридесетих година прошлог века издавала београд-

ска јеврејска општина, а израђивала га је од олова и од воска. С обзиром на неке злоупотребе са тим „новцем“, утврђене од стране самих Јевреја, београдски суд им је дозволио априла 1834. године да ове знакове праве „од жуте тенећке“, и то од 1 и 5 пара у вредности од укупно 300 гроша, али под условом да се могу употребити само у синагози и међу њиховим просјацима. И поред поновне злоупотребе ових знакова у београдској чаршији, кнез Милош је, решењем од 6. јула 1834. године, још једном одобрио да Јевреји овај „новац“ могу и даље употребљавати, али само у својој синагози. Ови новчани знакови били су у употреби до 1835. године, када су по наређењу кнеза Милоша повучени из промета, јер су били издати „без гаранције, надзора и контроле“.

Ковање првог српског новца у обновљеној Србији

Ковање првог српског новца у XIX веку, дакле преко 400 година по искивању последњег средњовековног српског новца, средином XV века, имало је интересантну предисторију. Наиме, Народна скупштина, названа „Михољска“ или „Миољданска“, која је сазвана за 29. септембар, а одржавана је и у месецу октобру 1867. године (три године после претходне — Преображенске скупштине), између осталих предлога које су поднели поједини народни посланици, узела је у разматрање и питање мера и новца у Србији. Стога је на XII састанку Миољданске скупштине, који је одржан 11. октобра 1867. године, изнет поред осталих и посланички предлог: „да се скује српска монета и разне мере уједначе, колико је могуће пре“.

С обзиром свакако и на овај посланички предлог, већ је 15. марта 1868. године (дакле пет месеци после Миољданске скупштине, а два ипо месеца пред смрт кнеза Михаила) донето „највише решење“ (тј. решење које је потписао сам кнез), а које је после смрти кнеза Михаила допуњено другим „највишим решењем“ од 24. јануара 1869. године, о ковању првог новца у обновљеној Србији „у намери да се у Србији заведе новчана система франака по конвенцији у Паризу од 25/13 Децембра 1865. између Француске, Белгије, Италије и Швајцарске закљученој, и да се сад у Србији циркулирајући новци замене Србским бакарним монетама“.

Ова решења прописивала су углавном следеће:

1) Да се искују бакарни новци од 10, 5 и 1 пореске паре (вредност по „чаршијском течају“ = 20, 10 и 2 паре), са ликом пок. кнеза Михаила и са ознаком 1868. године као године издања;

2) Да се овај новац исказује од легуре са 95% бакра, 4% коситера и 1% цинка у тежини од 10, 5 односно 1 гр. (по „1 грам на сваку пару рачунајући“), а са пречником од 30, 25 односно 15 мм;

3) Да се металне плочице израде у бечкој фабрици „Шелер“, а да се сам новац исказује у бечкој државној ковници, све под контролом одређеног комесара;

4) Да комесарске послове и саме исплате за извршену испоруку врши одређени „банкер“ у Бечу, „и то новцем који би му се свакад унапред на расположење имао ставити“, а уз признавање одређене провизије (1%);

5) Да приликом пуштања у циркулацију новог новца министар финансија може „старе бакарне монете постепено и почасно у цени побијати дотле, док се оне сасвим као новац из циркулације

не истисну", с тим да штету коју државна каса тим поводом претрпи може ставити „на терет редовног непредвиђеног кредита, овогодишњим буџетом одобреног”.

У образложењу првог од поменутих два решења истакнуто је да ће Србија од ковања овог новца имати привредне и финансијске користи, али да „главна корист лежи у моралном добитку да наше отечество има своје сопствене новце с ликом свога књаза и с надписима Србским, и ако се засада ови новци састоје само из бакарни монети”.

У вези са ковањем овог новца главне одредбе је обухватило прво решење (15. марта 1868), док се друго решење (од 24. јануара 1869) односило само на смањење ковања од првобитно предвиђених 120.000 на свега 70.000 кг. новог новца односно свега на око 70 милиона пореских пара.

На основу поменутих решења, исковано је у бечкој ковници овог новца („бакрених крајцера”) и „пуштено у течај” за укупно 734.737 динара — почев од 20. фебруара 1869. године по старом календару, а обзиром на изложени историјат, обе ове године — 1868. и 1869 — сматрају се као важни датуми у историји нашег новца.

Латинска новчана конвенција и Србија

Године 1865. Француска доноси измену свога старог закона из 1803. године о ковању новца. Новим законом у Француској се кује као основна јединица златан франак, који се дели на 100 златних сантима. Законом из 1865. године Француска, прва у Европи, тачно прецизира: законску стопу, финоћу и стопу ковања новца. У том свом законодавном раду није ни слутила, да ће се убрзо многи народи у Европи одлучити, да кују своје металне новце по њеним законским прописима. Белгија прва 1866. године закључује са Француском новчану конвенцију о тзв. франк-валути. Али за њом следе и друге државе: Румунија, Италија, Шпанија итд. Пошто је на овај начин конвенција између Белгије и Француске проширена и на друге европске државе, то се ова конвенција назвала — „Латинска новчана конвенција” односно „Латинска новчана унија”. Таквој новчаној конвенцији пришла је Србија, Црна Гора и стара Југославија.

Наиме, 30. новембра 1873. године, донет је у кнежевини Србији Закон о ковању српске сребрне монете, према коме је Србија примала за своју сребрну монету начела и одредбе конвенције о Латинској унији од 23. децембра 1865. године. У закону се даље предвиђа да је основна јединица српске сребрне монете динар (по првом пројекту Закона требало је да се зове „србљак”), да је његова вредност 100 пара (тадашњег пореског течаја), а да су његова финоћа, тежина и димензије као и код франка Латинске уније. Истим законом овлашћена је влада да искоје сребрни новац од 2, 1 и 0,50 динара, у номиналном износу од 6 милиона динара, са ликом кнеза Милана Обреновића, с тим да новац буде финоће 835/1000, и тежине од 10, 5 односно 2,5 грама, при чему се сав исковани сребрни новац има увести у ванредни државни приход, а сви издаци око ковања овог новца — у ванредни државни расход.

(наставак на III страни корица)

NOVA IZDANJA MARAKA I CELINA

EVROPA

ALBANIJA

25. septembar: Korali (5, 10, 20, 25 q i 3,70 L)
20. oktobar: Predolimpijska godina (5, 10, 15, 20, 25, 30 q, 1,20 L, 2,05 L i blok od 2,15 L)
25. oktobar: Petogodišnjica opšte elektrifikacije (15, 25, 80 i 85 q)

ANDORA španska

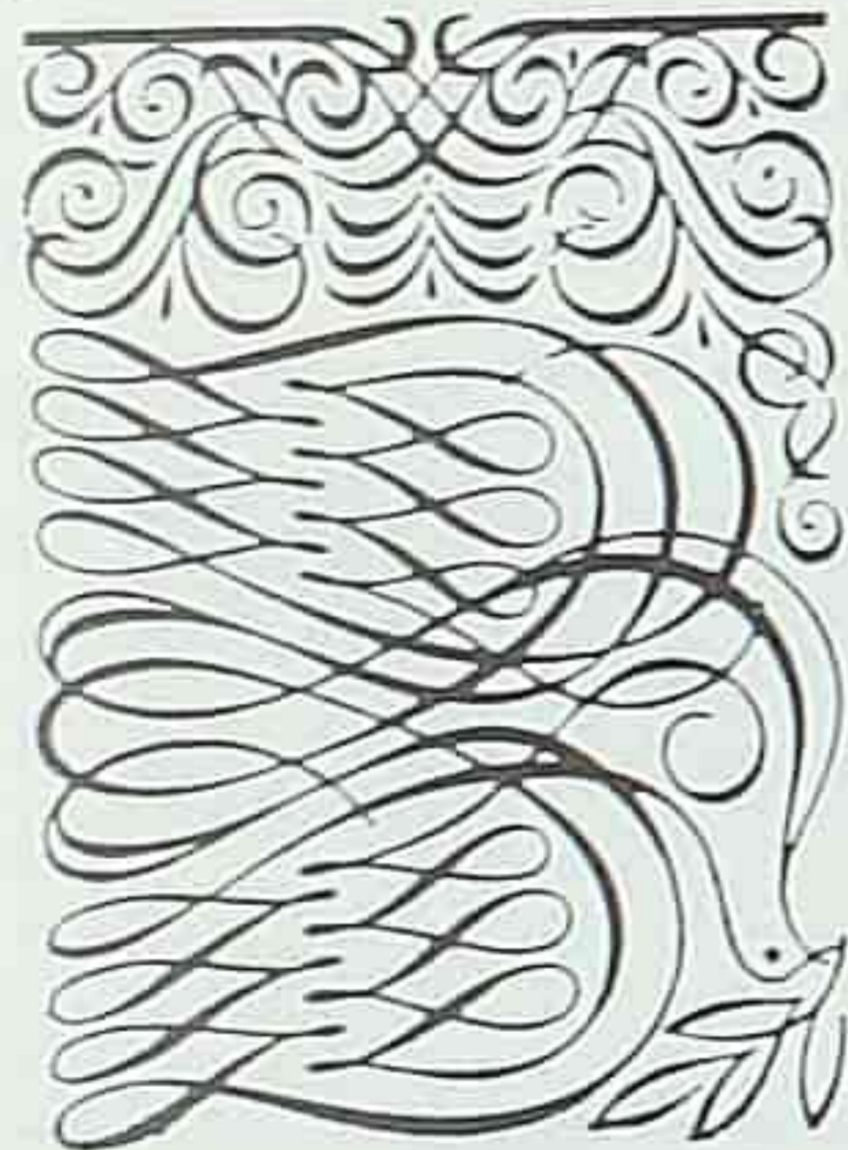
4. oktobar: Festival književnosti (7 Pt)
2. decembar: Božićne marke (3 i 7 Pt)

AUSTRIJA

28. novembar: Božićna marka (2 š)
28. novembar: 125-godišnjica austrijske marke (4+2 š)
14. novembar: 200-godišnjica pozorišta u Salzburgu (1,50 š)
14. novembar: Insbruk 1976. (70+30 g; 2+1; 2,50+1; 4+2 š)
11. decembar: Moderna austrijska umetnost (4 š)

BUGARSKA

29. oktobar: Helsinki 75. (18 st+privesak)
11. novembar: Stogodišnjica rođenja kompozitora Dobri Hristova (5 st)

27. novembar: Istorija Bugarske (1, 2, 3, 10, 13 i 18 st).

VELIKA BRITANIJA

26. novembar: Božićne marke (6,5; 8,5; 11 i 13 p)

Ostrvo Men

29. oktobar: Božićne marke (5,5; 7; 11 i 13 p)
29. oktobar: Redovne marke sa prikazima pejzaža (11 i 13 p)

Džernesi

7. oktobar: Redovna marka od 8 p
26. oktobar: Božićne marke (6,5; 8,5; 11 i 13 p)
10. februar 1976: Svetionici (4, 6, 11 i 13 p)

VATIKAN

27. novembar: St. Paulus a cruce (50, 150 i 300 Lit)
27. novembar: Međunarodna godina žene (100 i 200 Lit)

GIBRALTAR

10. oktobar: 50-godina skupštine (5, 7 i 15 p)
25. novembar: Božićne marke (6×6p)
17. decembar: Mikelandelo (6, 9, 15 p i blok sa sve tri)

GRENLAND

31. oktobar: Božićna marka (20 era)

GRČKA

15. decembar: Grčki narodni instrumenti (10 i 20 lepta, 1, 1,50, 4, 6, 7, 10, 11, 20, 25 i 30 Dr)

DANSKA

23. oktobar: Fauna (50, 70 i 130 era)
23. oktobar: Stogodišnjica Kraljevskog danskog udruženja za zaštitu životinja (9 era)

20. novembar: Hafnia 76 (blok od 340+160 era)
20. januar 1976.: Danska — Amerika (70+20, 90+20, 100+20 i 130+20 era)

IRSKA

13. novembar: Božićne marke 5, 7 i 10 p)
21. januar 1976.: Stogodišnjica rođenja Džemsa Larkina (7 i 11 p)

ISLAND

15. oktobar: 50-godišnjica Crvenog krsta na Islandu (23 Ikr)
15. oktobar: Međunarodna godina žene (100 Ikr)
19. novembar: Stogodišnjica torvaldsenog udruženja (27 Ikr)
19. novembar: Šumarstvo (35 Ikr)

ITALIJA

21. juli: Stogodišnjica udruženja pravnih organizacija (100 Lit)
23. septembar: Godišnjica smrti policijskog podoficira Salva D'Akvista (100 Lit)
26. septembar: Stogodišnjica Državnog arhiva (100 Lit)

LIHTENŠTAJN

4. decembar: Zimska olimpijada u Insbrucku (20, 25, 70 i 125 Rp)
4. decembar: Božićne marke (30, 60 i 90 Rp)

LUKSEMBURG

4. decembar: Karitas 1975. (1+0,25; 3+0,25; 4+0,50 i 8+1 Fr)

MAĐARSKA

1. oktobar: 25-godišnjica republike (2×1 Ft)
16. oktobar: Zaštita čovekove sredine (40, 60, 80 f., 1; 1,20; 5 i 10 Ft)
4. novembar: Godišnjice (3×1 Ft)
14. novembar: Stogodišnjica muzičke škole »Franc List« (1 Ft)
25. novembar: Mađarske ikone (40 i 60 f., 1; 1,50; 2,50; 4 i 5 Ft)
29. decembar: 20-godišnjica Varšavskog pakta (1 Ft)

MALTA

12. decembar: Godišnjica Republike

NEMAČKA DR

14. oktobar: Brajeva godina (20, 35 i 50 pf)
14. oktobar: Spomenici (35 pf)
21. oktobar: Dan filatelista (10+5 i 20 pf)
18. novembar: Hans Kristijan Anderson »Carevo novo odelo« (blok od 20+35+50 pf)
2. decembar: XII zimska olimpijada 5,10+5,20, 25+5,30 i 70 pf, i blok od 1 M)
30. decembar: Stogodišnjica rođenja Vilhelma Pika (10 pf)

NEMAČKA SR

14. novembar: Nemački dobitnici nobelove nagrade za mir (blok od 3×50 pf)
14. novembar: Božićne marke — cveće (40+20 pf)
14. novembar: Redovne marke »Industrija i tehnika« od 5, 140 i 200 pf (Foto Inter Nationes)

BERLIN ZAPADNI

14. novembar: Božićna marka (30+15 pf)
14. novembar: Redovne marke od 5, 140 i 200 pf (Foto Inter Nationes)

5. januar: Međunarodna »Zelena nedelja« (70 pf)

NORVEŠKA

14. novembar: Božićne marke (80, 100, 125 i 140 era)

POLJSKA

9. oktobar: Dan marke (0,50; 1; 1,50; 8 Zl)
novembar: Filatelistička izložba »LODZ 75« (4,50 Zl)

novembar: Šljonska dinastija Pjastena (1; 1,50 i 4 Zl)

PORTUGALIJA

26. septembar: 26. kongres Međunarodnog udruženja za astronautiku IAF (2; 4,50; 5,30 i 10 Es)

RUMUNIJA

1. septembar: Saobraćaj (0,55 Lei)
1. septembar: Redovna marka od 55 b
20. septembar: 1750-godišnjica prvog pisano-
nog spomenika o Pelendavi i 500-godišnji-
ca Krajove (triptih od 20b+55b+1 Lei)
5. oktobar: Tepisi (20, 40, 55 b, 1,75; 2,75
i 3,60 Lei)
5. oktobar: Tepisi (20, 50, 55 b; 1,75; 2,75
i 3,60 Lei)
30. juli: Helsinki 1975. (2×2,75 Lei, 2×5
Lei i blok od 10 Lei)
23. avgust: Riccione 75 (pretisak na vred-
nosti od 5 Lei izdanja »Mikelandelo«)
5. novembar: Automobili (20; 40; 55 b; 1,75;
3,60 i 2,75 Lei)
15. novembar: Dan marke (1,50+1,50 i
2,10+1,90 Lei)
25. novembar: Temabelga (blok od 10 Lei)

SSSR

20. oktobar: 175-godišnjica prvog izdanja
knjige »Slovo o polku Igorovu« (4 k)

20. oktobar: M. I. Kalinjin (4 k)
20. oktobar: M. A. Lunačarski (4 k)

20. oktobar: 70-godišnjica prve ruske re-
volucije (4 k)
30. oktobar: 58-godišnjica Oktobarske re-
volucije (3×4 k)
12. novembar: 150-godišnjica ustanka de-
kabrista (4 k)
12. novembar: Novogodišnja marka (4 k)
25. novembar: Ruska umetnost (2, 4, 6, 10,
12, 16 k i blok od 50 k)
Od celina je novembra pušten prigodni
koverat od 4 k (5 k) povodom 200-go-
dišnjice rođenja Karla Ivanoviča Rosija.

TURSKA

15. oktobar: Dede Korkut (90, 175 i 200 K)
5. novembar: Službena marka od 100 K
27. novembar: Vodene ptice (5 vrednosti)
10. decembar: Redovna marka od 100 K

FRANCUSKA

17. novembar: UNESCO (0,60)
24. novembar: Evropski savet (0,60)
8. decembar: Fregata »La Melpomene« (0,90
Fr)
15. decembar: Regioni — Severni Pa de
Kale (2,80 Fr)

ŠVAJCARSKA

27. novembar: Redovne marke od 35 i 110
Rp
27. novembar: Pro Juventute (10+5, 15+10,
30+20, 50+20 i 60+25 Rp)

ČEHOSLOVAČKA

30. septembar: Saradnja u svemiru (30, 60 h, 1 i 2,50 Kčs)

28. oktobar: Redovne marke od 30 i 60 h

ŠVEDSKA

11. novembar: Božićne marke (3×55 i 3×90 era)

10. decembar: Nobelovci iz 1915. (75,90 i 110 era)

27. januar: Redovne marke od 1 Kr u sveščićima, sa likom kralja Karla XVI Gustava, i od 1,30 Kr, u koturima za automate, sa istim motivom.

27. januar: »Pećina vetrova« — skulptura E. Grapsa (1,90 Kr)

Od celina su 11. novembra emitovani aerogram od 110 (130) era sa vrednosnom oznakom sa motivom sokola, i koverat-pismo za običnu poštu od 90 era (110 era) sa motivom buljine, u veoma ukusnoj izradi.

ŠPANIJA

25. septembar: VIII međunarodni kongres beležnika romanskih zemalja (3 Pt)

29. septembar: 1000-godišnjica katedrale u Gereni (1, 2, 3, 4, 6, 7, 10 i 12 Pt)

12. oktobar: 150-godišnjica nezavisnosti Urugvaja (1, 2, 3 i 8 Pt)

28. oktobar: Manastiri (3, 8 i 10 Pt)

4. novembar: Božićne marke (3 i 12 Pt)

PREKOMORJE

ALŽIR

3. novembar: 8. maj 1945. (0,50 i 1 D)

22. novembar: X kongres arapske poštanske unije (1 D)

22. decembar: Istorijski spomenici (1, 2 i 2,50 D)

29. decembar: 1000-godišnjica univerziteta u Al-Azharu (2 D)

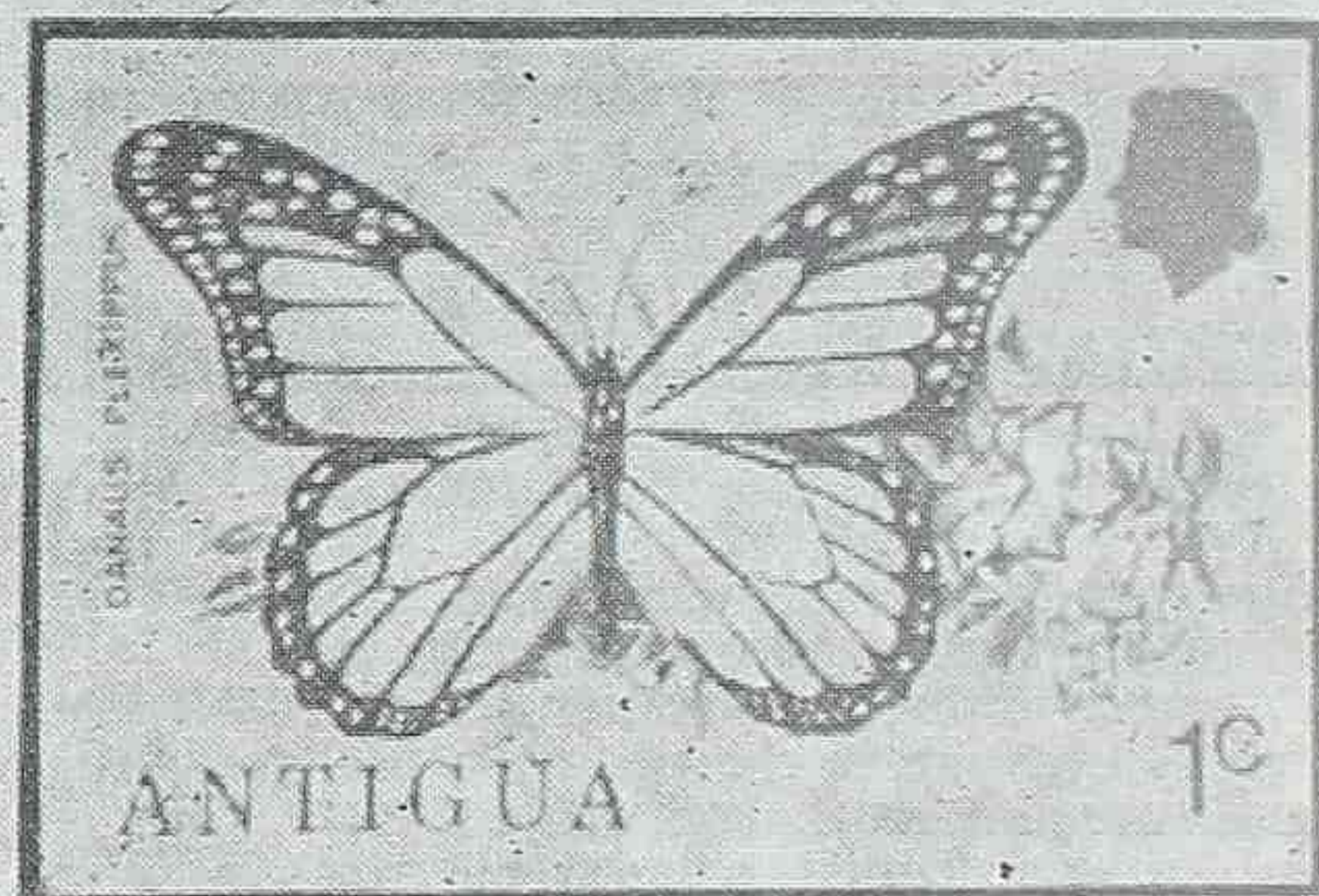
ANGVILA

10. novembar: 200-godišnjica američkog rata za nezavisnost (1, 10, 15, 20 c, 1 i 1,50 \$)

ANTIGVA

30. oktobar: Leptiri (1/2, 1, 2, 5, 20, 35c i 2\$)

17. novembar: Božićne marke (1/2, 1, 2, 3, 5, 10, 35c i 2\$, i blok sa 5c + 10c + 35c + 2\$)

ARGENTINA

avgust: Redovne marke od 50c, 1; 1,80; 4,50; 13,50 i 22,50 \$

10. septembar: Redovna marka od 50 \$

15. septembar: Marke za vazдушnu poštu od 9,50; 19,70 i 100 \$

27. septembar: Dan mornarice (6 \$)

27. septembar: 150-godišnjica nezavisnosti Urugvaja (6 \$)

10. oktobar: Redovna marka od 13,50 \$

15. oktobar: Redovna marka od 1,80 \$

15. oktobar: Marke za vazдушnu poštu, pretisak nove vrednosti 9,20 i 19,70 na 5,60 \$

18. oktobar: 30-godišnjica 17. X 1945. (6 \$)

24. oktobar: Redovne marke od 5 \$ na 18c i 22,50 \$

25. oktobar: Most Kolon—Pejsandu (6 \$)

8. novembar: Poštanski broj (10 \$ na 20 c)

ASCENZION

22. oktobar: 160-godišnjica zaposedanja ostrva (2,5,9 i 15 p)

AUSTRALIJA

29. novembar: Božićne marke (15 i 45 c)
5. januar: 75-godišnjica Australijskog Komonvelta (18 c)
Od celina je 29. novembra pušten u promet božićni aerogram od 25 c.

AFAR I ISA

25. septembar: 50-godišnjica smrti Klementa Adera (50 fr)
24. oktobar: Fauna (15 i 200 fr)

BARBADOS

decembar: 350-godišnjica iskrcavanja na ostrvo (4,10,25c i 1 \$ i blok sa sve četiri vrednosti)

BARBUDA

17. novembar: Božićne marke (1/2,1,2,3,5,10,35c 2 \$ i blok od 5 + 10 + 35c + 2 \$)

BERMUDA

27. oktobar: 200-godišnjica američke revolucije (5,17,20 i 25 c)

BIOT

8. novembar: Zemljopisne karte ostrva (50c, 1; 1,50 i 2 R)

BOŽIČNA OSTRVA

2. oktobar: Božićne marke (10 i 35 c)

BOLIVIJA

4. avgust: Poseta predsednika Venecuele (3 B)
6. avgust: 150-godina Republike (4,50; 30; 40; 50 B)
16. avgust: Grbovi provincija (20C, 2 i 3B, za vazдушnu poštu: 20,30 i 50C, 1; 2,50 i 3B)
— — —: 150-godišnjica Republike (11 vrednosti)
— — —: 25-godišnjica bolivijske avio-kompanije (1: 1,50 i 2 B)
— — —: 100-godišnjica UPU (25 B)
— — —: General O'Konor (2 B)
— — —: EXFIVIA 75 (5 B)

BRAZIL

23. oktobar: Dan knjige (70 c)
27. oktobar: 45. svetska konferencija ASTA (70 c)
novembar: Božićna marka (70 c)

BURUNDI

30. oktobar: Međunarodna godina žene (4 × 10 i 4 × 14 fr)
30. oktobar: 30-godišnjica OUN (4 × 26 i 4 × 31 fr)

BUTAN

septembar: Leptiri (8 vrednosti)

GABON

29. avgust: 14. svetski kongres skauta (40 i 50 fr)
30. septembar: Predolimpijska godina (100, 150 i 300 fr, i blok sa sve tri)

GAMBIJA

1. novembar: 500-godišnjica rođenja Mikelandela (10, 50b i 1,25 D)
15. decembar: Međunarodna godina žene (4,10,50b, 1,50D)
17. novembar: Stogodišnjica Visoke škole (10 i 50 b i 1,50 D)

GILBERT OSTRVA

22. septembar: Božićne marke (4,10,25 i 35 c)
1. januar: Stare geografske karte (4,35c)
2. januar: Redovne marke Gilbert i Elis ostrva sa pretiskom »Gilbert islands«.

GORNJA VOLTA

25. juli: Dr. Švajcer (5,15,150,175,200 fr. i blok od 450 fr.)

GRENADA

novembar: 500-godišnjica rođenja Mikelandela 1/2,1,2,40,50,75 c, 2 \$ i blok od 1 \$)

Grenadini

27. oktobar: Panameričke igre (1/2,1,2,35,45,75 c, 2 \$ i blok od 1 \$)
novembar: Redovne marke (18 vrednosti, od 1/2 c. do 5 \$)

DAHOMEJ

29. septembar: Euroafrika (300 fr)
20. oktobar: Međunarodna godina žene (50 i 150 fr)
18. novembar: 200-godišnjica američkog rata za nezavisnost (75,135,300 i 450 fr)

DOMINIKA

oktobar: Međunarodna godina žene (10 c i 2 \$)

EGIPAT AR

2. avgust: VI arapski školski sportski turnir (5 × 20 m)
24. oktobar: Dan OUN (20,30,55 i 110 m)
31. oktobar: Simpozijum o ratu iz 1973. (20 m)
6. oktobar: Dvogodišnjica rata iz 1973. (20 m)

EKVADOR

- juli: Trogodišnjica revolucije (2 S)

ZAPADNA SAMOA

- novembar: Božićne marke (3,4,10 i 30 s)
20. januar: 200-godišnjica američkog rata za nezavisnost (7,8,20,22,50 s i blok)

IZRAEL

9. decembar: Zaštita prirode (50 i 80 ag, 1,70 IL)
9. decembar: Redovna marka od 1,85 IL

INDIJA

4. septembar: Slavne ličnosti (2 × 25 p)
20. oktobar: Indijske igre (25,5075p, 1; 1,50 i 2 R)
24. oktobar: Znamenite ličnosti (25p, 50p, 1 R)
28. oktobar: 24. parlametarna konferencija zemalja Komonvelta (2 R)
31. oktobar: Stogodišnjica rođenja S. V. Patela (25 p)
3. novembar: Slavne ličnosti (25 p), jubileji (25 p)
18. novembar: Slavne ličnosti (25 p)
24. novembar: Stogodišnjica Zavoda za izradu vrednosnica (25 p)
2. decembar: Džim Korbet (25 p)
7. decembar: Slavne ličnosti (25 p)
20. decembar: Stogodišnjica teozofskog udruženja (25 p)
25. decembar: Filatelistička izložba »IMPEX« (25p i 2 R)
13. decembar: 50-godišnjica Zavoda za vrednosnice (25 p)
16. decembar: 300-godišnjica smrti Guru Teg Bahadura (25 p)

IRAK

5. septembar: Sastanak međunarodne komisije za melioraciju u Moskvi (3,25 i 70 fr)
11. oktobar: 25-godišnjica nacionalnog društva za osiguranje (20 i 25 fr)

INDONEZIJA

20. oktobar: Planiranje porodice (20,25 i 40 R)

IRAN

8. septembar: Simpozijum o književnosti u Persepolisu (2 Ri)
13. septembar: Sajam u Teheranu (2 Ri)
9. oktobar: Međunarodni dan pošte (14 Ri)

JAPAN

17. septembar: Stogodišnjica uzgajanja jabuka (20 jena)
25. septembar: Brodovi — II deo (2 × 20 jena)
14. oktobar: Careva poseta SAD (2 × 20 jena i blok)
6. oktobar: Međunarodna nedelja pisma (50 jena)
24. oktobar: Stogodišnjica poštanske štedionice (20 jena)
25. oktobar: Nacionalne atletske igre (10 jena)

JEMEN AR

25. septembar: Godišnjica revolucije (25 i 75 ir)

JEMEN DR

- oktobar: Narodne nošnje (5, 10, 15, 25, 40 i 50 fr)
novembar: Međunarodna godina žene (40 i 50 fr)

JORDAN

1. avgust: Zemaljska satelitska stanica (20 i 30 fr)
15. oktobar: 50-godišnjica trgovačke komore u Amanu (10, 15 i 20 fr)

KAMERUN

20. avgust: Crkve i džamije (2 × 40 i 50 fr)
20. oktobar: 200-godišnjica američkog rata za nezavisnost (100, 140 i 500 fr)

KANADA

22. oktobar: Božićne marke (2 × 6, 2 × 8, 10 i 15 c)
10. novembar: Kraljevska kanadska legija (8 c)

KINA NR

12. septembar: 3. nacionalni sportski susret (7 × 8 fena)
26. septembar: 2. kineska ekspedicija na Mont Everest (2 × 8 i 43 fena)
13. oktobar: Nacionalna konferencija (3 × 8 fena)

KOLUMBIJA

26. juli: Grad Sv. Marija (80 c i 2 P)
31. avgust: Međunarodna godina žene (4 P)
28. septembar: 150-godišnjica rođenja Dr. Rafaela Nuneca (1,10 P)

2. novembar: 300-godišnjica grada Medelina (5 P)

novembar: Stogodišnjica obnove Kukute (1,10 P)

KONGO

avgust: Transport (30 i 40 fr); dvogodišnjica narodne vlade (30 fr); trogodišnjica nacionalne konferencije (40 fr); Ribarstvo (30, 40, 60 i 90 f)

septembar: Domaća radinost (30, 40 i 50 fr); Muzički instrumenti (30, 40, 60, 75 fr)

oktobar: Stari novac (2×30, 40, 50, 60 i 85 fr); Praistorijske životinje (55, 75, 95 i 100 fr); Predolimpijska godina (40, 50, 85, 95, 100 i 150 fr)

novembar: Znamenite ličnosti (60, 85 i 95 fr); 30-godišnjica OUN (95 fr)

KOSTARIKA

oktobar: Međunarodna godina žene (40 c i 1,25 Cr)

24. oktobar: 30-godišnjica OUN (10 i 60 c i 1,20 Cr)

LAOS

20. avgust: UNESCO (100 i 200 K)

22. septembar: Sojuz-Apolo (6 vrednosti)

LESOTO

17. decembar: Tradicionalne igre (4, 10, 15, 20 c i blok sa sve četiri)

LIBERIJA

18. septembar: Sojuz-Apolo (5, 10, 15, 20, 25, 50 c i blok od 75 c)

MADAGASKAR

avgust: Cveće (15, 25, 30, 40 i 85 fr); Sojuz-Apolo (150 i 250 fr); Zaštita spomenika arhitekture (50 fr); Namibija (50 fr)

17. septembar: Vodopad Lili (25 i 40 fr); Okeanekspo (25, 40, 50, 75, 125 fr i blok od 300 fr)

9. oktobar: Predolimpijska godina (75 i 200 fr)

novembar: Brodovi (8 i 45 fr)

MALI

8. septembar: Predolimpijska godina (350 i 400 fr)

23. septembar: 200-godišnjica rođenja Ampere (90 fr)

13. oktobar: Stari novac (130, 170, 190 i 260 fr)

20. oktobar: Sojuz-Apolo (3 vrednosti)

10. novembar: 30-godišnjica OUN (200 fr)

novembar: Klement Ader (100 fr)

MALEDIVI

7. septembar: Leptiri (1, 2, 3, 4, 5, 25 l, 1,50 i 2 R)

9. oktobar: Mikelandelo (1, 2, 3, 4, 5 l, 1, 2 i 5 R)

novembar: Turizam (4, 5, 7, 15 l, 3 i 10 R)

decembar: Ručna radinost (2, 4, 50, 75 l i 1 R)

MALAVI

15. septembar: Novoštampana redovna marka od 2 t

1. oktobar: Redovne make od 3, 10 i 15 t i 2 N na papiru bez vodoznaka

decembar: Božićne marke (3, 10, 20 i 40 t, i blok sa sve četiri)

MALEZIJA

22. septembar: Koran (5×15 c)

22. oktobar: 50-godišnjica instituta za gumu (10, 30 i 75 c)

MAROKO

25. juli: Dečja nedelja (0,25 D)

4. septembar: Mediteranske igre u Alžiru (0,40 D)

MAURITANIJA

4. avgust: Dr. Švajcer (60 UM)

22. septembar: Industrija (10 i 12 UM)

6. oktobar: Nacionalni sajam (10 UM)

MAURICIJUS

decembar: Borba protiv suše (50 i 60 c)

MEKSIKO

12. septembar: Stogodišnjica rođenja Huana Karilja (80 c)

13. septembar: Stogodišnjica meksičke akademije (80 c)

1. oktobar: Univerzitet u Gvadalahari (80 c)

3. oktobar: Stogodišnjica rođenja Dr Atla (4,30 P)

17. oktobar: 50-godišnjica nacionalne komisije za puteve (80 c)

17. oktobar: 15. svetski kongres o putevima (1,60 P)

MONGOLIJA

30. juni: Međunarodni dan deteta (10, 20, 30, 40, 50, 60 m i 1 Tg)

15. juli: 50-godišnjica pionirske organizacije (50, 60 m i 1 Tg)

25. avgust: Scene iz lova (10, 20, 30, 40, 50, 60 m i 1 Tg)

avgust: Južnoazijska turistička godina (1,50 Tg)

NAURU

7. novembar: Božićne marke 5, 7, 15 i 25 c)

NIGER

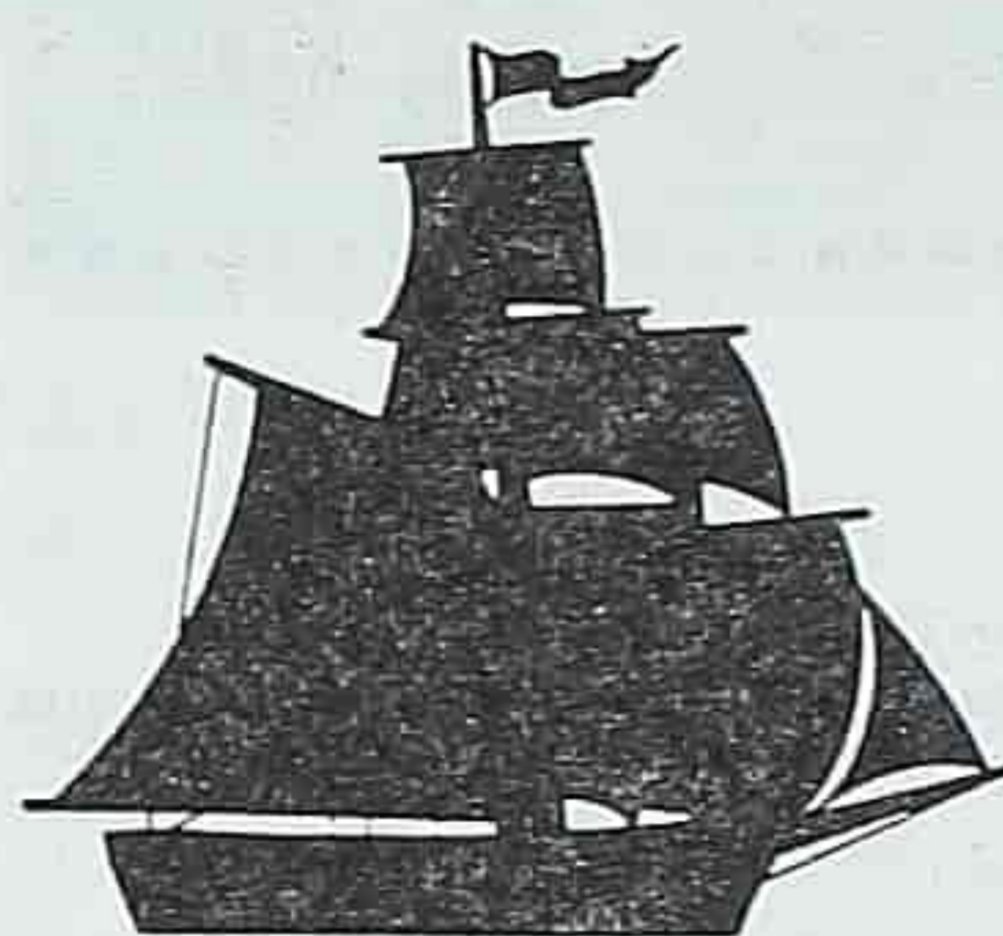
6. oktobar: Predolimpijska godina (150 i 200 fr)
21. oktobar: Borba protiv suše (40, 45 i 60 fr)
10. novembar: Turizam (40, 45 i 50 fr)

NOVA KALEDONIJA

18. oktobar: 10-godišnjica ornitološkog udruženja (5 fr)
8. novembar: Nova gradska većnica (75 i 125 fr)

NOVI ZELAND

26. novembar: Redovne marke sa prikazima ruža (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9 c)

Bicentennial Era The Seafaring Tradition

NOVI HEBRIDI

- oktobar: Božićne marke (35, 70 c i 2,50 fr)
decembar: Prvo zasedanje skupštine (25 c, 1 i 2 Fr)

OBALA SLONOVAČE

4. oktobar: Nacionalni zavod za unapređenje zemljoradnje (50 fr)

PAKISTAN

30. septembar: Zaštita divljih životinja (20 p i 2,25 R)
6. oktobar: Svetski dan dece (20 p)
24. oktobar: 700-godišnjica rođenja muzičara Hazrat Amira (20 p i 2,25 R)

PERU

25. avgust: Sastanak nesvrstanih (6,50 s)
23. oktobar: Prvi peruanski let Rio de Janeiro — Los Anđelos (8 s)

PITKERN OSTRVA

9. novembar: Insekti (4, 6, 10, 15 i 20 c)

RODEZIJA

15. oktobar: Zaštita na radu (2,5; 4; 7,5 i 14 c)

SAD

17. januar: Filatelistička izložba INTERPHIL (13 c)

U okviru proslave dvestogodišnjice nezavisnosti, priprema se serija prigodnih

koverata-celina, od kojih je prvi, nominalne od 10 c, posvećen pomorskoj trgovini u toku rata za nezavisnost, emitovan 13. oktobra.

SALVADOR

4. septembar: Međunarodna godina žene (10, 15 i 25 c)

SAMBIJA

- oktobar: 25-godišnjica međunarodne komisije za melioraciju (3 vrednosti)

SVAZILEND

8. decembar: Međunarodna godina žene (4, 5, 15 i 25 c)

SV. VINSENT — Grenadini

20. novembar: Božićne marke (5, 25, 50 c i 1 \$)

SV. PJER I MIKELON

20. oktobar: Umetnost (50 i 60 c)
21. oktobar: Svetionici (6, 10 i 20 c)
18. novembar: Predolimpijska godina (1,90 fr)

SEJČELES

1. oktobar: Nezavisnost (pretisak »Self-Gouvernement 1975« na redovnim markama od 20, 65 c, 1 i 3,50 R)
decembar: Međunarodna godina žene (10, 15, 20, 25, 65 c, 1, 1,50 i 3,50 R)

SINGAPUR

7. decembar: Međunarodna godina žene (10, 35 i 75 c)

SOLOMONSKA OSTRVA

13. oktobar: Božićne marke (15, 35 i 45 c)
12. novembar: Redovne marke; kao kursirajuće izdanje, samo bez teksta »Britisch« (16 vrednosti, od 1 c do 5 \$)
12. januar: Ručna radinost (4, 15, 35 i 45 c)

SRI LANKA

4. septembar: Slavne ličnosti (75 c)
17. septembar: Slavne ličnosti — II deo (75 c)
1. januar: Cveće (25, 50, 75 c, 10 R i blok)

TAJLAND

24. oktobar: Dan OUN (75 s)
4. novembar: Stogodišnjica telegrafije (75 s i 2,75 B)
18. novembar: Kraljevska flota (75 s, 1; 2, 2,75; 3; 4; 5 i 6 B)

TOKELAU OSTRVA

19. novembar: Ribe koralnih ostrva (5, 10, 15 i 25 c)

TRINIDAD I TOBAGO

- januar: Pobjednici karnevala (30 c i 1 \$)

TRISTAN DA KUNA

1. novembar: Morski sisari (2, 3, 5 i 20 p)

TUNIS

29. septembar: Dan marke (100 m)

17. novembar: Visoka škola u Sadiki (25 m)

TURKS I KAIKOS OSTRVA

16. oktobar: Industrija soli (6, 10, 20 i 35 c)

12. novembar: Korali (8, 10, 20 i 25 c)

FILIPINI

19. septembar: 75-godišnjica komisije za civilnu službu (15 i 50 c)

30. septembar: 25-godišnjica međunarodne komisije za melioraciju (40 c i 1,50 P)

4. novembar: Stogodišnjica bankarskog društva u Manili (1,50 P)

7. novembar: N. Romuladez (60 c)

14. novembar: Stogodišnjica rođenja generala Pilara (90 c)

FRANCUSKA POLINEZIJA

15. oktobar: Predolimpijska godina (44 fr)

5. novembar: Međunarodni dan pošte (100 fr)

HOLANDSKI ANTILI

oktobar: »Dečje marke« — deca u igri (15+5, 20+10 i 30+15 c)

HONG KONG

20. oktobar: Ptice (50 c, 1,30 i 2 \$)

21. januar: Novogodišnje marke (20 c i 1,30 \$)

ČAD

25. septembar: Cveće (5, 10, 15, 20, 25, 30 i 40 fr)

14. oktobar: Predolimpijska godina (75, 100 i 125 fr)

МЕТАЛНИ НОВАЦ СРБИЈЕ (наставак са стр. 32)

У закону је најзад предвиђено да се државно рачуноводство и трговачке књиге имају убудуће водити у динарском, као једином законском течају у Србији, и то у државном рачуноводству у првој рачунској години по пријему половине српског сребрног новца у државну касу, а у трговачким књигама — три године после извршења ове измене у државном рачуноводству.

По овом закону, у Царској ковници новца у Бечу, извршено је ковање предвиђене количине новог сребрног новца са ознаком 1875. као године издања, који је одмах и пуштен у оптицај, али је прерачунавање књига на динарски течај одложено, и то најпре решењем од 16. октобра 1875. а потом и решењем од 23. октобра 1876. године.

Значај поменутог закона је у томе што је њиме, први пут после ослобођења Србије (мада не још потпуног), заведена нека врста самосталног новчаног система у нашој земљи — законског карактера.

Динар је дошао у време када је Србија чинила велике напоре да се од турске провинције претвори у модерну државу, ослобађајући се, између осталог, како старих тежинских и дужинских мера, тако и хоатичне новчане циркулације. О томе се у Мемоарима тадашњег министра финансија Чедомиља Мијатовића каже:

„Један од мојих првих задатака био је да уведем децимални систем за мере и тежине и да искујем сребрне српске франке дајући им назив „динар“, јер се тако звао сребрни новац који је циркулисао на подручјима краљева Немањићке династије у XIII и XIV веку”.

MALI OGLASI — LITTLE ADVERTISEMENTS

Predfilatelistička pisma, celine, razna pisma obavezno sa žigovima mesta, poštu austrijskog Lojda, DDSG, parobrodsku kao i svu ostalu brodsku poštu kupujem. Na sve ponude odgovaram i dajem informacije u vezi traženog materijala. **Vojin Višacki**, Kosovska 11, **11000 Beograd**

Sastanci FD Zrenjanin održavaju se svake nedelje od 10 do 12 sati u zgradi Udruženja samostalnih zanatlija, **Teplička 12, Zrenjanin**

Uporedni pregled brojeva i cena maraka Jugoslavije 1914—75, izašao je nedavno u izdanju SF Vojvodine. Štampan je u obliku broširane knjižice, a po ceni od 15.— može se poručiti od SF Srbije ili SF Vojvodine **p. fah 43, 21001 Novi Sad**. Za veće porudžbe SFV odobrava 10% provizije.

Tražim partnera za razmenu nežigosanih maraka na teme: Umetnost, Sport i kosmos. Kor. engleski i ruski. **Dario Stella**, Draškovićeva 21, **41000 Zagreb**.

Tražim razmenu poništenih maraka, etiketa i fotografija. Odgovaram na sva pisma. Kor. engleski, ruski, španski i češki. **Mr. Rostislav Matula**, Hajdy 6,705 00 **Ostrava 3, ČSSR**.

Tražim razmenu sa jugoslovenskim filatelistima. Tražim prigodne marke raznih tematika. Obratiti se po katalogu Yvert. **Nicolae Rauducanu**, Artarului 19, **Craiova, Romania**.

Tražim marke Jugoslavije, Afrike i Azije. U zamenu nudim marke Poljske, DR Nemačke i SSSR. **E. Zawadzki**, PO Box 42, **70—953 Szczecin 3, Poland**.

Tražim prigodne koverte sa žigovima republičkih izložbi SFS iz 1951., 1954. i 1961., koverat izložbe San Marino — Zemun i koverat stogodišnjice rođenja Lenjina, Kragujevac, **Vojadin Zele-nik**, Mencingerjeva 37, **61000 Ljubljana**.

Tražim celine Nemačke i njenih poseda, po mogućnosti čiste ili sa prigodnim žigovima. Nudim u zamenu poštanske marke po želji. Ponude na **Rudolf Paul**, St. Töniser str. 48 **D-4152 Kempten 1, BRD**

Tražim marke Paragvaja, Arabije, Afrike, Liberije, na teme: Umetnost, Aktovi. Psi i Konji, kao i stereo razglednice. Nudim marke SSSR, ČSSR, DDR, Koreje, Vijetnama, i značke. **Kirill Sačenko**, a/ja 201, **400066 Volgograd, SSSR**.

Tražim marke Arabije, Afrike, Južne Amerike, i tematiku Umetnost, Fauna, Kosmos i Sport u većim količinama. Nudim marke SSSR, Mongolije, Koreje, Vijetnama. Kor. ruski, engleski, nemački, francuski i srpskohrvatski **Vjačeslav Sirotin**, a/ja 17, **400066 Volgograd, SSSR**.

Nudim komplet »Filatelije« 1942—70. i Priručnika maraka jugoslovenskih zemalja te najnovije kataloge Michel Prekomorje, Band 1 i 2. Tražim novce C. Gore, Srbije i dopisnice sa žigovima KuK Kriegsmarine, ili Col Vapore ili V. L. A. **Kap. Aleksandar Telečan**, Soc. Revolucije 75, **41000 Zagreb**.

Kupujem stare brojeve »Biltena SF Vojvodine«, i razglednice Novog Sada, Beograda, Zrenjanina i Osijeka. **Božidar Jovanović**, Radnička 53, II sprat, stan 6, **21000 Novi Sad**.